

Плакат мастака П. Калініна.

МАЛАДЫЯ КРЫТЫКІ І МАСТАЦТВАЗНАЎЦЫ

Набліжаецца саракагоддзе Савецкай Беларусі — значнальная падзея ў жыцці нашага народа, у тым ліку і дзярчоў нацыянальнай культуры.

Шматлікія і яркія шляхі прайшлі творчыя калектывы і майстры мастацтваў рэспублікі. Іх ідэяна праца дала багатыя вынікі і атрымала шырокае прызнанне не толькі ў нас, але і ў браці рэспублікі, а таксама ў стаіліцы нашай Радзімы — Маскве. Выключную папулярнасць набылі творчасць многіх беларускіх кампазітараў, мастакоў, драматургаў, рэжысёраў і артыстаў. Поруц са старэйшымі майстрамі здабыта славу роднаму мастацтву і таленавітае моладзь.

Іх творчасць наблізілася да жыцця і пачала глыбей адлюстроўваць тыповыя драмы, якія ў ім адбываюцца. Многія драматычныя і музычныя спектаклі, сімфоніі, жывапісныя і скульптурныя кампазіцыі вытрымалі праверку часам, дзякуючы іх высокай ідэянасці і дасканалому майстарству.

Высакародны абавязак крытыкі і мастацтвазнаўства — даць праўдзівую, прыдворную ацэнку важнейшых падзей гісторыі беларускага мастацтва і спрыяць даляпшаму паглыбленню яго сувязей з жыццём народа.

Вырашэнне такой задачы патрабуе выключных намаганняў — не толькі сталых мастацтвазнаўцаў, але і больш смелага прыцягнення здольнай моладзі.

Між тым, у нас яшчэ вельмі мала клопату аддзялення выхавання маладых нацыянальных кадраў мастацтвазнаўцаў і прафесійных крытыкаў у галіне мастацтва і выяўленчага мастацтва.

Адзіная ўстанова ў рэспубліцы, якая іх рыхтуе (толькі музыкантаў) — кансерваторыя. Тэатральна-мастацкі інстытут, створаны саюзам і тэатральнае таварыства яшчэ мала турбуюцца аб гэтым. Нешматлікая і аспірантура новага Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору. А пераважная большасць аспірантаў праходзіць толькі першы год навучання і не мае яшчэ дастатковых ведаў для актыўнага ўдзелу ў навукова-даследчай працы. Іх голас рэдка гучыць і ў перыядычным друку.

Праўда, у нас ёсць ужо асобныя цікавыя выступленні маладых аўтараў у рэцэнзіях і крытычных артыкулах. Але гэтага яшчэ вельмі мала, каб моладзь заняла належнае месца ў мастацтвазнаўстве.

Значна больш могуць зрабіць у справе

крытыкаў навучальныя ўстановы і творчыя арганізацыі. Вядома, што некаторыя студэнты Тэатральна-мастацкага інстытута праяўляюць увагу да журналістыкі, а асобныя з іх нават ужо друкаваліся ў газетках. Улічваючы, што інстытут не мае яшчэ магчымасці адкрыць спецыяльнае аддзяленне, яму варта было б арганізаваць асобны мастацтвазнаўчы семінар. У ім маглі б прыняць ўдзел будучыя жывапісцы, скульптары і артысты, якія праяўляюць цікавасць да выступленняў у друку.

Рэцэнзіі маладых аўтараў на спектаклі сістэматычна змяшчаюцца на старонках газет і часопісаў. Нажаль, яны рэдка задавальняюць патрабаванням сапраўднага творчага аналізу. А такіх рэцэнзентаў у нас даволі багата. Некаторыя з іх у выніку павышэння творчай кваліфікацыі маглі б пачаць рады прафесійна-навуковых крытыкаў. Выхаваннем такіх аўтараў павінен заняцца Беларускае тэатральнае таварыства.

Пры творчых саюзах мастакоў і кампазітараў існуюць аб'яднанні крытыкаў. Але яны ўвогуле пасіўныя, і асабліва ў галіне выхавання моладзі, гэта зусім неадарвава. Між тым, ад гэтых аб'яднанняў можае атрымацца шэраг выдатных крытыкаў пачатковага ўзросту, якія пачаць ацэньваць значна большую ролю ў мастацтве жыцця і ў папулярнасці яго здытак у друку.

Чудася і прыязнае абмеркаванне першых рэцэнзій і карэспандэнцый пачынаючых аўтараў, глыбокае азнаёмленне іх з творчым працэсам кампазітараў, жывапісцаў і скульптараў, таварыскія гутаркі па гісторыі мастацтва маглі б спрыяць павышэнню актывнасці моладзі і ўсканаленню яе густу.

Вядомы і іншыя формы выхавання маладых рэцэнзентаў. Мы маем на ўвазе ўдзел у праглядзе і абмеркаванні тэатральных і кінапрам'ер, тэматычных, жанравых і персанальных выставак мастакоў, у «музычных сарадах», у творчых канферэнцыях. Ёсць і іншыя шляхі і магчымасці папярэння атрада маладых кадраў крытыкаў, павелічэння іх ролі ў жыцці творчых арганізацый, у развіцці самадзейнага мастацтва.

Поўнае выкарыстанне гэтых магчымасцей будзе спрыяць палепшэнню сувязей майстроў культуры з нашымі гледачамі, з жыццём народа, больш шырокаму асветленню ў друку гісторыі беларускага мастацтва і яго здытак у друку.

Сустрэча з воінамі

Клуб Н.скай часткі перапоўнен. Сюды сабраліся афіцеры, салдаты і сержанты на сустрэчу з пісьменнікамі і артыстамі.

І. Шамякін у сваёй кароткай прамове расказаў аб творчых беларускіх пісьменніках, прысвечаных Савецкай Арміі. З чытаннем вершаў выступілі М. Калачынскі і

Н. Кіслік. Урывак з кнігі прачытаў Ю. Багуньвіч.

Затым выступілі артысты З. Браварская, Я. Палосін, А. Самардад. Яны выканалі ўрывкі з твораў, прысвечаных Савецкай Арміі.

У вечары прымаў удзел аркестр Беларускай вайскавай акругі.

Зборнік паэзіі

У Кішынёве Дзяржаўнае выдавецтва Малдаўскай ССР выпусціла вялікі зборнік паэзіі — «Факел моладзі». У перакладзе на малдаўскую мову тут змешчаны вершы маладых паэтаў нашай краіны. На старонках кнігі сустрэліся маладыя паэты братніх рэспублік. У зборніку змешчаны творы паэтаў Беларусі Артура Волгаскага, Сцяпана Гаўрсева, Наума Кісліка, Івана Калесніка, Еўдакія Лось і Пятруса Макаля. Кніга выклікала вялікі інтарэс у малдаўскага чытача.

Вязні канцэртаў

Тэатр оперы і балету наладзіў выязныя канцэрты для працоўных Мінскай вобласці.

Вядучыя салісты оперы і балету выступілі ў Пleshчаніцкім Дomes культуры і ў клубе Жодзінскай ГРЭС.

Арты з опер, песні народаў СССР і краін народнай дэмакратыі, творы беларускіх аўтараў, класічныя танцы, урывкі з балетаў выканалі Р. Млодэк, Т. Пастушкіна, Э. Шаўкавец, В. Чарнабаев, Б. Нікольскі, Д. Дабравольская, Н. Давыдзенка і іншыя.

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЗУА ПІСЬМЕННІКАУ БССР.

№ 11 (1233)

Серада, 5 лютага 1958 года

Цана 40 кап.

Праблемы будаўніцтва

Для патрэб народа

Пачатак 1956 года. Гістарычны XX з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза прыняў Дырэктывы па поштану пачынальнаму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР. Сярод гіганцкіх задач нашага паступальнага руху да камунізму на першым плане — новыя вялікія задачы па капітальнаму будаўніцтву і будаўнічай індустрыі. 990 мільярд рублёў капітальных укладанняў у народную гаспадарку СССР за пяцігодку! Амаль на тысячу мільярд рублёў будаўнічы павінны стварыць заводы, фабрыкі, транспартныя збудаванні, жытла, МТС, школы, бальніцы, дзіцячыя ясляў, клубы...

Такі размах будаўніцтва магчымы толькі ў краіне пераможшага сацыялізма. Яго здольны ажыццявіць толькі свабодны народ-стваральнік, народ-будаўнік нашай шматнацыянальнай сацыялістычнай Радзімы.

З усіх будоўляў шостага пяцігодкі партыя выдзяляе як асабліва важнае, будаўніцтва народнага жылля. Трэба пабудавать прыкладна 205 мільярд квадратных метраў жыллой плошчы — у два разы больш, чым у пятай пяцігодцы. У далейшым партыя і ўрад ставяць канкрэтны і баявы залучу: у бліжэйшыя 10—12 год забяспечыць наш народ добраўпарадкаваным жыллем; кожная сям'я павінна атрымаць асобную кватэру з усімі выгодамі. Таму будаўніцтва жылля павінны спалучацца з павышэннем якасці дамоў пры адначасовым зніжэнні кошту жыллёвага будаўніцтва не менш чым на 20 працэнтаў за пяцігоддзе.

Старыя будаўнічыя металы несумяшчальныя з новымі парабаваннямі. Патрэба ажыццявіць далейшую індустрыялізацыю будаўніцтва шляхам шырокага ўжывання зборнага жалезабетону, канструкцый і дэталей з лёгкіх бетонаў, буйных блокаў і гатовых вузловаў заводскага вырабу. XX з'езд КПСС паставіў: «Дасягнуць ўжывання зборнага жалезабетону канструкцыйных у 1960 годзе да 28 мільярд кубаметраў, з іх 7 мільярд кубаметраў напружана-арміраванага».

Такім чынам, на ўсё рост паставлена задача стварэння магчымасці будаўнічай індустрыі, заводаў жалезабетону і дабудоваў будоўляў, зольных у сваю чаргу стварыць у заводскіх умовах усё неабходнае для пачатку шматлікіх будаўнічых плацовак, раскіданых на неабсяжных прасторах нашай Радзімы. З усіх заводаў будаўнічай індустрыі важнейшыя — заводы зборнага жалезабетону.

У нашы дні жалезабетон — аснова, станаў хрыбет будаўнічай справы. Неадрама ў гістарычных паставах нашай партыі і ўрада па пытаннях будаўніцтва жалезабетону надаецца рашучае значэнне.

Украенне жалезабетону ў будаўніцтва — гэта не толькі сотні тысяч кубаметраў выратаванага будаўнічага лесу. Жалезабетон — гэта тэмпы скораснага будаўніцтва, аснова абаранцы канструкцый, іх даўгавечнасці, таннасці, індустрыялізацыі вытворчасці. Ён не гніе, не гарыць, не старэе. Гэта матэрыял стагоддзяў.

Жалезабетон — асноўнае звяно сярод разнастайных будаўнічых матэрыялаў, за якое трэба ўхапіцца, каб выцягнуць усё ланцуг будаўнічых працэсаў на небулавую вышыню. Так сказала партыя, і так будзе!

Жалезабетон адкрыты каля стагоддзя назад. Ён вынайдзены... садоўнікам!

Хо і мог падумаць, што стары парызскі садоўнік Манье сваёй сціплай працы па вырабу кашукаў адкрые новую эпоху ў будаўніцтве? Новы мудоўны будаўнічы матэрыял адкрыты на воўмацка, па пачаслай выпадковасці, але з логічнай неабходнасцю. Бядны садоўнік праводзіў бяссонныя ночы ў пошуках таннага ўдзельнічае 17 вучняў.

У музеі многа экспанатаў. Яны размешчаны па аддзелах. Вось аддзел «Пахолаў і паларожжа». На фатаграфіях — маршруты паходаў школьнікаў па роднаму краю. Побач — прадметы, набытыя ў час паларожжа.

На экспазіцыі «Новая Валюка» — матэрыялы аб родным калгасе, план новабудоўляў вёскі. У аддзеле «Знацімы людзі нашых вёлак» на пачынным месцы матэрыялы пра Героя Савецкага Саюза Мікалая Гастэлу, партрэт героя, біяграфіяна — дзевяць, песні, складзеныя аб ім. Беркаліна захоўваюцца тут кнігі Якуба Коласа і Янкі Брыля з іх аўтаграфамі.

Вельмі цікавы аддзел «Гісторыя», у цэнтры якога гістарычная карта мясцовасці з абазначэннем курганаў, мясцін партызанскіх баёў, знаходак прыклад першабытнага чалавеча. Тут жа макет — «Пячора першабытнага чалавеча». Цікавым экспанатам — дзве каменныя скарпы, знойдзеныя ў суседняй вёсцы Мондзіна, каляныя старажытных манет.

У аддзеле народнай творчасці размешчаны фотаматэрыялы розных тканін, вышывак, узоры самаробных тканін і пясоў. У асобнай папцы захоўваюцца песні мясцовага рэвалюцыянераў-падпольшчыкаў панскай Польшчы.

У апошнім аддзеле — падарункі да 40-годдзя Вялікага Кастрычніка: прыгожа аформленыя вучнёўскія вышыўкі, разьба па дрэву, памятныя шкатулкі, альбомы і інш.

М. ПОЗНЯК.

матэрыялу для вырабу вінных кашукаў. Упартацца ў працы ўвначалася паспехам. Драцяны кашук, абмазаны цэментным растваром, замяніў дарогі дубовыя бочкі для віна.

А затым паявіліся трубы, плаіты, скляпенні і нават лодкі з жалезабетону...

Энтузіястамі ўкаранення жалезабетону ў Расію выступілі вучоныя-будаўнікі Інстытута інжынераў шляхоў зносін. У 1891 годзе прафесар Н. А. Бядукоўскі праводзіць першыя ў Расіі навуковыя даследаванні жалезабетонных канструкцый. У наш час шматлікія калектывы навукова-даследчых інстытутаў, цэлая плеяда нашых вучоных і наватараў вытворчасці ўпарта і старанна рыхуюцца наперад і шырока развіваюць вялікую дзяржаўную справу — навуку і практыку жалезабетону, якія атрымалі ў нас большае развіццё, чым за мяжой.

Ужо спрадзіла сваё пяцідзясяцігоддзе старэйшы ў краіне Ленінградскі завод жалезабетону — «Барыкада». Толькі адно гэта прадпрыемства выпускае кожны суткі сотні кубаметраў разнастайных зборных жалезабетонных канструкцый. Сталі былі лёгка, якія раней зваліся фантастычнымі — 300-400 кубаметраў зборнага жалезабетону на кожны мільён рублёў капітальных укладанняў. Сярэдняя зборнасць па будынках Галоўмостбуда ў 1957 г. дасягнула 70 працэнтаў. На адзін мільён рублёў у мінулым годзе ўкладзена 340 кубаметраў зборнага жалезабетону ў параўнанні з 1953 г., калі ўкладвалася толькі 75 кубаметраў.

Дасягненні нашых дзён ў ўжыванні жалезабетону міжволі выклікаюць успаміны аб карцінах будаўніцтва ў недалёкім мінулым.

Гадзі першай пяцігодкі... Жытлыя будынкі будаваліся пераважна з цэглы і дрэва. Спены цагляныя, а ўсё «начыненне» драўлянае. Муляры і цесляры — асноўныя гаспадары будаўнічай пляцоўкі. Жалезабетон быў толькі на будоўлях-гігантах. Дзесяці ў са Уралам стварыўся Магнітагорск. Там пачаўся «вясільні жалезабетон». А ў нас, радавых будаўнікоў, прасія жалезабетонная трама выклікала неспрыемны ролізм:

— А раптам падвадзе?.. Справа нязвычайная, вядзіна...

Будаўнічы гадзі шостага пяцігодкі — гэта гадзі зборнага механізаванага жалезабетону. Вядома, ён яшчэ не перамог канчаткова. Аднак усё апорныя канструкцыі будынкаў і збудаванняў ужо ўсёды робяцца з жалезабетону. Стварэнне і расце магчымасці жалезабетоннай індустрыі.

Недахоп жалезабетону яшчэ тармозіць будаўніцтва. Малавата краінаў для мантаж-блокаў і перакрываў. Нічэ асноўнае месца; напрыклад, у Мінску займае цэлая яка матэрыял для сцен. І ўсё ж набачанна-казальныя будоўляў перамога жалезабетону. Толькі Мінскі завод жалезабетону ўжо выпускае кожны суткі звыш 150 кубаметраў жалезабетонных вырабаў. А ў 1958 г. яго праграма павойваецца.

Перадвыя беларускія будаўнікі таксама дабываюць выдатныя паспеху ў Украіне новага будаўнічага матэрыяла. Цікавыя і характэрныя лічыбы з вопыту паказальныя будоўляў у Мінску. Вось буднапаленныя зборны дом на 15-й вуліцы Заходняга пасёлка Мінска, пабудаваны ў 1957 г. калектывам будтрэста № 5 (начальнік УНР-21 тав. Тацішчэў).

Дасягнутыя паспехі вельмінары! Расход зборнага жалезабетону на гэтай будоўлі вырас да 120 кубаметраў на 1 мільён рублёў. Зборнасць будаўніцтва складае 80 працэнтаў. Затраты працы на пабудову аднаго кубаметра дома роўны толькі 0,55 чалавечадня. Гэта ж сапраўды выдатная перамога жалезабетону, бо 80 працэнтаў дома робіцца на заводзе, а на будоўлі ідзе толькі зборка! Такі ж дом у 1957 г. пабудаваны на Калінінградскай вуліцы Мінска калектывам будтрэста № 4.

Ужо недалёкі час, калі паказныя ўзростава будаўніцтва стануць сярэднімі лічбамі для ўсіх будоўляў Беларусі. Гэта наша будаўнічая рэвалюцыя. Гэта «заўтра» нашай будаўнічай індустрыі.

Наш век будаўнічы называюць векам жалезабетону. І гэта справядліва. Бо магчымасці жалезабетону як будаўнічага матэрыяла невычарпальныя.

Вось кароткі пералік новых якасцей, што ўжо адкрыты ў жалезабетоне і перададзены ў практыку.

Напружана-арміраваны жалезабетон. Аказваецца, папярэдняе напружанне арматурнай сталі і наступнае дэбетыванне ў канструкцыі пры напружанні станае адкрытае магчымасці разкага павелічэння трываласці жалезабетоннай канструкцыі са зніжэннем яе вагі.

Пабудаваны ўжо жалезабетонныя бачыныя масты прадаўжана да 80 метраў. Усёды ўжываюцца напружана-арміраваныя балкі, трамы, шпалы, для якіх жалезабетон — самы эканомны і самы надзейны матэрыял. Ён эканоміць да 30 працэнтаў сталі ў параўнанні са звычайным.

Для жалезабетону цяпер арматурай служыць двух-трохміліметровы высокатрывалы дрот Завіўсе ступа бетон. Недалёкі той час, калі 40—50 міліметровыя дошкі будуць вырабляцца не з дрэва, а з жалезабетону.

Лёгка бетон. Будаўнічая тэхніка асвоіла многа разнастайных бетонаў, якія ўжываюцца як матэрыял для сцен або як мудоўны сродак цэпазалажэння. Можна назваць усялякія бетоны з лёгкім шчыбнем, які атрыманы з перапрацоўкі звычайных глін. Бесспечны бетон, які складаецца толькі з цэменту, гравію і паветраных пусот. Ужываюцца газа — і пенабетоны рознай тэхналогіі вырабу, якія з'яўляюцца матэрыялам будучыні. Гэтыя лёгкія і трывалыя бетоны — матэрыял для сцен сучаснага і будучага. Хутка ўжо не спатрэбіцца цагляныя сены таўшчыняй 51 сантыметр і больш, для лёгкабетонных блокаў хоць таўшчыняй ў 15—20 сантыметраў.

Самананураўваючы бетон. Гэта апошняе дасягненне нашых савецкіх вучоных. Такі бетон значна спрашчае нацяжэнне арматуры ў канструкцыі.

Халодны бетон. Упершыню ў практыку ўкаранены на будаўніцтве Волга-Данскога канала. Адкрыта, што дабаўленне ў бетон солі або халорыстага кальцыю дае магчымасць укладваць бетон на марозе без дэпэляў. Пры гэтым трываласць бетону не зніжаецца, а выдаткі на правядзенне работ рэзка змяншаюцца.

Цяпер робіцца зборная жалезабетонная буйныя панелі для перакрываў — памерам цалкам на пакой, а для сцен — на паверх. Але гэта не мажа. Аблагчэнне вагі і павелічэнне трываласці жалезабетону адкрывае магчымасці яшчэ большага палепшэння ўжывання жалезабетону. Праверана практычнай магчымасць вырабу цалых пакояў на заводзе.

У аічыннай і замежнай практыцы жалезабетону з'явіліся жалезабетонныя абалонкі. Цяляныя пакрыцці пахаві і будынкаў цалкам вырабляюцца напярэдне і пасля палепшэння і ўстаўляюцца на месца. Лёгка абалонкі — гэта блізка будучыня жалезабетону. Зусім фантастычнае новае вынаходніцтва: для жалезабетону замест жалеза ўжываюць...капрон.

Так наш магчымыя рабочы клас будаўнічай індустрыі, нашы вучоныя і наватары ствараюць на службе савецкаму народу выдатны матэрыял сучаснасці — жалезабетон, ператвараючы ў жыццё ўкарані XX з'езду КПСС у будаўніцтву. Створаная магчымасць індустрыялізацыі зборнага жалезабетону — пэўная гарантыя выканання намячанай праграмы жыллёвага будаўніцтва.

Наша сацыялістычная будаўнічая індустрыя справіла сваё саракагоддзе ў абстаўнах набачнага размаху творчасці і пошукаў новага.

У гэтым няспынным патоку развіцця будаўнічай тэхнікі вядучае месца належыць жалезабетону. Дырэктывы XX з'езду КПСС у дзеянні. Цяпер наша краіна будоўляе ў асноўным з жалезабетону. Будуецца надоўга — на вякі!

М. СІТНІКАУ, інжынер.

Песні над Нёманам

Не спявалі за панскай уладаю вясельныя песні у Бараве, Лятэцкім, Мікалаеве, Чарнечкім і іншых вёсках на правым беразе Нёмана, якія ўваколадзіць цяпер у калгас, названы імем слаўтай ракі.

А сёння тут шырцаці і маінее песня, славіць раласнае, вольнае жыццё наднёманскіх хлебаробаў: Ой, Нёман, ой, бацька наш Нёман...

Саламі мудоўнай радзімы Твае расцілі бераті.

Калгас «Нёман» стаў мільянерам. Сялета на прададзены калгаснікі атрымліваюць па два і палавінай кілаграмы аднаго толькі збожжа. Есць сем'я, якія заробляюць у год толькі грашмама па 12—15 тысяч рублёў. У любой хаце ўбачыш добрую мэблю, веласіпеды, пачуць радыё. Больш 20 калгаснікаў пабудавалі летась новыя дамы. Усе дзеці вучацца ў школе. Два разы ў месяц выходзіць калгасная шматтыражка «Святало над Нёманам». Напярэдадні саракагоддзя Вялікага Кастрычніка ў хатах калгаснікаў загараюцца лямпачка Ільіча. Пашчана ў ход сваё электрастанцыі і піларамы. Амаль праз дзень у цэнтры калгаса працуе кіно.

Ды хіба пералічыць тое новае, што з'явілася цяпер у жыцці наднёманскіх вёскаў...

Іншым стала жыццё — іншымі сталі песні. Спяваюць усё — маладыя і старыя.

Арганізаваны параўнальна нядаўна, тры гады назал, хор сельгасарцелі «Нёман» заваяваў славу далажа за межамі калгаса і нават раёна. Песні ў яго выкананы часта гуляць у раённым Дomes культуры. Хор быў удзельнікам абласнога і рэспубліканскага фестываляў моладзі, дзе ўзнагароджаны дыпламамі. Выздалі харысты і да суседзяў — калгаснікаў Навагрудскага раёна.

Больш 40 чалавек — пастаянныя удзельнікі хору. Тон, вядома, задае моладзь. Тут убачыш і сакратара калгаснай камсамольскай арганізацыі Уладзіміра Мішчаніна, і лепшую дзяркую Таісу Хаічук, і многіх іншых. Але не пуряюцца ўдзелу ў мастацкай самадзейнасці і жывапісь, іншы раз з'явіліся на сцэнах, калгаснікі. Гэта брыгадзір арцельных будаўнікоў Іпаліт Лянкевіч, члены арцелі Змітрок Войкаў, Аляксандр Скірмант, Мікола Лебедзь, Міхась Папроцкі і інш. Удзельнічае ў хоры і мясцовае інтэлігенцыя. Кіруе калектывам настаянік Бараўскай дзесяцігодкі Віктар Шарэцкі. У рэпертуары хору каля 30 песняў — «Партыя слава», беларускія народныя «Ой, пайду я, выйду», «Зялёны дубок» і інш. Цяпер рыхтуюцца новая праграма, з якой самадзейныя артысты выступяць перад выбаршчыкамі.

А. РУСАКОВІЧ.

Юрацішкаўскі раён.

Мастацтва арнаменту

Калі марць аб самым запаветным, дарэгім, — часта звяртаюцца да песні і выказваюць свае пачуцці цудоўнай мовай музыкі.

Не будзе перавелічаннем сказаць, што ў народным выяўленчым мастацтве арнамент адзінае і гэтае ж.

Калі ж у народным выяўленчым мастацтве арнамент адзінае і гэтае ж, то ў мастацтве арнаменту да абстрактнага, безместнага кампазіцыйнага элемента, і робіць яго нудным і нецікавым. Дастаткова ўспомніць няўдалыя ўзоры вышыўкі некаторых нашых арцелю, часткі віцебскіх дыянаў.

Але ў наш час арнамент чамусьці разглядаецца ў асноўным з пункту погляду дэкаратыўнага эфекту — гармоніі колераў, раўнавагі кампазіцыі і г. д. Гэта прыводзіць мастацтва арнаменту да абстрактнага, безместнага кампазіцыйнага элемента, і робіць яго нудным і нецікавым. Дастаткова ўспомніць няўдалыя ўзоры вышыўкі некаторых нашых арцелю, часткі віцебскіх дыянаў.

У сувязі з гэтым спынімся на выяўленчай, сэнсавай аснове арнаменту. Важна ўлічваць, наколькі дарэгі людзям мастацтва арнаменту, якімі спецыфічнымі сродкамі выяўляюцца ў ім дарэгія народныя ўзоры і акрэсленыя эстэтычныя ідэалы.

Летам па надзеях у гарадах Магілёўскай, Мінскай, Гродзенскай і іншых абласцей можна назіраць надзвычай каларытныя відывочныя калгасныя кірмашы. Сярод вазоў з абліжымі, славямі, памідорамі ў ажыўленым натоўпе раітам звернуць увагу на знаёмыя фары пачынаючы з гарлачы, збані з хвалістым арнамантам. І вось епіграфічна перад букетам яркіх, як кветкі, размаляваных кашыкаў, пледзеных з белай стружкі. Як вяселка, сакавіты і радаснай фарбы. А да чаго цудоўная разнастайнасць узораў!

Кожны размаляваныя жоўтымі, сінімі, чырвонымі, зялёнымі, фіялетавамі фарбамі. Іны выконваюцца сляхам. Наштоўнаць жа іх — у багаты творчай думкі, у прастай, зразумелай для народа форме. Таму жанчыны асабліва ахвотна спыняюцца перад кашыкамі, каб не толькі набыць іх, але і проста палявацца.

Асноўны матыў узора — палаявая чырвопалеставая кветка з лістом на сцябе. Размаляваецца яна вельмі ярка. Часта ўсе чатыры палесты — рознага колеру. Кветкі камбінуюцца ў адзін рад і ўтвараюць. Усе яны стаяць на сцяблах. Рымічнасць іх падкрэслена толькі адвольным нахлестам лістоў. Потым крутліва з тых самых кветак плітацца круглыя вянкі. І вось ужо новая кампазіцыя з кругоў з двайным контурам. Кругі раскідаюцца па ўсёму полю. Гэта блізка да ткацкага ўзору, але ў той жа час і нова.

Раслінавая аснова і геаметрычныя тут зліты ў адно. Гэта сведчыць і аб свежым адчуванні арнаменту, і аб сталым мастацкім мысленні, выхаваным на знаёмых рэчах — пачынаючы ад ткацтва і г. д. Дэкаратыўныя якасці падпарадкаваны агульнай мастацкай задуме, якая можа быць вызначана як радаснае святлае адчуванне роднай прыроды. Магчыма, што матывы з карцін могуць перайсці ў ткацтва. У іх шмат агульнага. Але і тады яны не трацяць сваёй пэтычнасці і глыбока народнай любові да прыроды.

Калі звяртаешся да ткацкага альбо вышыўанага народнага арнаменту, бачыш, што ён не безместны. Ткачыя можа выткаць малюнак хаты, а калі яе людзей або хатніх птушак, вышыць пёрына на ручніку, вазон з кветкамі. Гэта ўсё —

У ПАМ'ЯТКЕ БІБЛІЯТЭКІ

Многалюдная на агітпункце, які размешчаны ў лямпашані Касцюковіцкай раённай бібліятэкі. Пасля працоўнага дня сюды прыходзяць выбіршчыкі — жыхары райцэнтра. Тут яны могуць прачытаць свежую газету, часопіс, паслухаць гутарку агітатара.

Пам'яшканне агітпункта добра аформлена. Зроблена кніжная выстаўка, прысвечаная выбарам у Вярхоўны Савет, вывешаны плакаты, лозунгі. На сталах ёсць брашуры аб выбарах, канстытуцыя БССР і ЦСРР, «Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Савет ЦСРР».

Немалую работу па падрыхтоўцы да выбараў праводзіць работнікі бібліятэкі. Імі аформлены выстаўкі «Дэпутат — слуга народа», «Справа Леніна жыць і перамагае», «Савецкая выбарчая сістэма — самая дэмакратычная ў свеце». Работнікамі бібліятэкі рыхтуецца канферэнцыя чытачоў на тэму «Дэпутат — слуга народа».

Г. ЗАХАРЭНКА.

Думаюць, абмяркоўваюць...

На прадпрыемствах, ва ўстановах і калгасах Бабруйскага раёна працуюць разнастайныя гурткі — драматычныя, хараваыя, танцавальныя. А вось гурткі выяўленчага і прыкладнага мастацтва ў нас, бадай, не вынодзіце, наглядзічы на тое, што ў горадзе працуе вялікая група мастакоў з прафесійнай падрыхтоўкай і вопытам работы.

У свой час у Бабруйску наладжваліся выстаўкі твораў майстроў народнай творчасці. Бабруйчаня цэла выказваліся аб работах Кості, аб пейзажах Малішоўскага, Отаса, Хацановіча, аб плакатах Валдакова і Мельнікава. На ўсіх абласных выстаўках ажанаваліся творчасці мясцінскіх мастакоў. А некаторыя работы твораў літаратуры ў Маскве (1955). Плакат Л. Валдакова аб арганізацыі дэнінскім камсамоле ажанаваліся на шостым Сувенетным фестывалі моладзі і студэнтаў. Гэта сведчыць, што Бабруйск мае моцны калектыў майстроў выяўленчага мастацтва і народнай творчасці. Але ўсе гэтыя сілы на працягу многіх год працуюць асобна. Нашы мастакі даўно імкнучыся да таго, каб арганізаваць творчае аб'яднанне. Аднак дарэмна.

У горадзе няма майстарняў, дзе можна было б працаваць над карцінай, партрэтам, сабрацца ўсім разам і параіцца па пытаннях выяўленчага мастацтва, без чаго не могуць расці і развівацца народныя таленты.

Магілёўскі аблдум Дом народнай творчасці (дырэктар Т. Борчыні) і Бабруйскі гарадскі аддзел культуры (загадчык Т. Болдыраў) абсалі дапамагчы ў арганізацыі студыі. «Мы будзем абмяркуем, вырашым», — гаварылі яны. Прайшло больш за тры гады, а студыі так і няма...

Кі можна пагадзіцца са становішчам, калі апошняе абмеркаванне арганізавана ў Магілёве выставак выяўленчага і прыкладнага мастацтва з удзелам мастакоў-прафесіяналаў адбылося ў маі 1954 г.?

Сярод бабруйскіх мастакоў не праводзіцца ніякай выхавальнай работы. А было б карысна нам паслухаць лекцыі аб сацыялістычным рэалізме ў выяўленчым мастацтве, аб задачах савецкага выяўленчага мастацтва, аб першым Увасаюзным а'ездзе мастакоў і інш.

Усё гэта стрымлівае далейшы рост месцовых мастацкіх сіл.

Пытаннімі думка і выхавання бабруйскіх мастакоў павінны сур'ёзна зацікавіцца адпаведныя арганізацыі.

У. ДАМАРАД.

Павялічыць тыражы беларускіх кніг

На паліцах Парыцкай раённай кнігарні ляжыць многа кніг: палітычная, сельска-гаспадарчая, навукова-асветная літаратура, творы рускіх і заходнеўрапейскіх класікаў, сучасных пісьменнікаў. Аднак патрэбную кнігу не заўсёды купіш. Асабліва мала тут кніг беларускіх пісьменнікаў. Вельмі рада паступаюць кнігі на палітычны і навукова-асветны тэмы, напісаныя або перакладзеныя на беларускую мову.

Уся прычына, відаць, у тым, што з нейкага часу творы беларускіх пісьменнікаў сталі выдавацца абмежаванымі тыражамі. Тыраж 3—5—8 тысяч экзэмпляраў даўна не задавальняе попыту. Творы беларускіх пісьменнікаў можна набыць пераважна ў Мінску, абласных і прамісловых цэнтрах. Да раённых цэнтраў доходзіць пазначаная колькасць беларускіх кніг, а ў сельскіх крамах і лярках іх зусім не прадаюць.

Прывадаем прыклады. Кніга «Беларускія пісьменнікі другой паловы XIX стагоддзя» (зборнік твораў), выдана Акадэміяй навук БССР у 1956 г., была даслана ў Парыцкую кнігарню ў колькасці 8 экзэмпляраў. А жадуючых набыць яе было значна больш. Нам не ўдалося знайсці ні аднаго экзэмпляра гэтай кнігі ў школьных бібліятэках. Да наступнага сельскіх школ яна таксама не дайшла.

Вельмі хутка разышліся ў Парычах 50 экзэмпляраў рамана Р. Мурашы «Сын». Попыт на кнігу задаволена даўна не поўнацэнна. Раённай бібліятэцы ўдалося набыць 8 экзэмпляраў. Усе яны — на руках. Калі б раман «Сын» быў выданы тыражом не ў 10 тысяч экзэмпляраў, а скажам, удвая большым, яго паступіла б у раён не 50, а 150 экзэмпляраў. Тады б кнігу чытала больш чытачоў.

Не атрымаліся даўга ў кнігарні трохтомнік Ізбуа Коласа «На ростанях», трохтомнік Ізбуа Коласа «На ростанях».

Што рабіць у такім выпадку настаўнікам, арганістам, заахвочаным, партыйным і савецкім работнікам? Кажаць зручна вышукваць, пакуль трапіцца камандзіроўка ў горад? Тады толькі можна будзе зайсці ў кнігарню і купіць патрэбную кнігу.

Украініліся школьная практыка, калі беларускія кнігі галамі ляжаць на гардэскіх базях і складах і не вазвоцца ў нікуды. Даволі часта можна сустрэць пагардлівыя адносіны да распаўсюджвання беларускіх кніг. Зборнік вершаў Ізбуа Коласа «Світанне» (выданне 1956 г.) праляжа на складзе Парыцкага культмага больш пачастай год. За гэты час зборнік ні разу не паказваў на паліцах магазіна. Тое, што ён ляжыць на складзе, высветлілі ў канцы 1957 г., калі ішла перадача магазіна другой работніку. Кніжку вершаў Ізбуа Коласа ў вітрыну і сталі прапаноўваць чытачу.

За тыдзень усе 18 экзэмпляраў кнігі Беларускай кнігі трэба выпусціць значна большымі тыражамі і вазвоць іх у большай колькасці сельскаму чытачу.

С. ПРАЧ.
рэдактар Парыцкай раённай газеты «Ленінская перамога».

Закончаны здымкі „Ціхага Дона“

Па волі кінарэжысёра дэрэваліцыяны Наварасійскай парт на гэты раз быў перацэнены ў сучасную Алесу, дзе няўдана скончылася частка здымак трэцяй серыі кінатрылогіі «Ціхі Дон».

Перад прычлам—дэкарацыяй старога Наварасійскага бэхты. Ідзе эвакуацыя. Пароходы вывозіць у Турцыю, Францыю і Амерыку расійскіх тагтасаму, памешчыкаў, семі генералаў і палітычных дзеячоў. Часткі так званай Добра-ахвотніцкай арміі, якая кінулася наўдзікі і апырэдзіла донцаў і кубанцаў, першыя дакідзіліся да Наварасійска і пачалі грузіцца на транспартныя судны, адштурхнушы ад трапа грамадзянскіх асоб.

Не пускайце казакаў! Панове, прашу падтрымаць парадка!.. Я загада салдатам страляць!.. Хударлявы, даўгаюгі старэнькі ў генеральскай форме французскай арміі, стараецца навесці парадка, але ніхто яго не слухае.

На здымку: 1. Народны артыст СССР С. Герасімаў і рэжысёр Г. Аганясян у час здымак у Алескім порце. 2. Грыгорый Мелехаў (артыст Пётр Глебаў) глядзіць, як ідзе пагузка на англійскі ардэду «Імператар Інды».

— Стоп!—Народны артыст Савецкага Саюза, аўтар сцэнарыя і рэжысёр-пастаноўшчык С. Герасімаў падмае руку, і на прычале ўстаўваецца парадка. «Банкіры», разадзетыя «спатенкі», «французскія афіцеры і салдаты», «гайдамакі»—усе спыняюцца, сціхаюць, падыходзяць да вялікай групы адсітцаў.

Пасля невядлага перапынку здымкі пачынаюцца зноў. — Якая гэта батарыя, стаянік! — пытаецца маладзёцкі афіцёр. У ім мы пазнаем галоўнага героя фільма Гры-

горыя Мелехава (артыст Пётр Глебаў). Але дзе вузкі? Дзе заўзятая казачка пастава?

— У Наварасійскі Грыгорый прывезлі ў тыфноса гарачы, — тлумачыць рэжысёр Г. Аганясян, — у дарозе яму зніклі вузкі.

Грыгорый павольна адыходзіць ад прычалу, і калі англійскі ардэду «Імператар Інды», пакідаючы берагі Расіі, паслаў на яе язьмо пачку сцярадаў, «Мелехаў крута павярнуўся, пайшоў да каяна. Насустрач яму з-за пайшоў да каяна. Насустрач яму з-за пайшоў да каяна. Насустрач яму з-за пайшоў да каяна.

У 1957 г. многія кнігі выдаваліся такімі малымі тыражамі, што яны абозусім не даходзілі да Парыцкага раёна або дасылалі ў колькасці 2—3 экзэмпляраў. Гэта датычыць у першую чаргу кнігі М. Кандара «Скультура Савецкай Беларусі» і кнігі «Беларускае мастацтва» (зборнік артыкулаў і матэрыялаў). Апошняя выдана тыражом 1.500 экзэмпляраў. У раён даслана два (!) экзэмпляры. Хто купіць іх — невядома, вядома толькі, што гэтыя кнігі няма ні ў адной бібліятэцы раёна.

Мы папіваліся, калі многа кніг беларускіх пісьменнікаў ёсць у раённай бібліятэцы.

— У раённым магазіне, — гаворыць бібліятэкар І. Нікіціца, — мы не заўсёды можам набыць беларускую кнігу, бо іх паступае мала. А рэспубліканскія і абласныя калектары, з якімі мы заключаем дагаворы, дасылаюць нам беларускія выданні ў вельмі абмежаванай колькасці — не больш аднаго-двух экзэмпляраў.

Тэатр оперы і балету паказаў 50-ты спектакль оперы Італьянскага кампазітара Р. Леанкавала «Паяны». Пастаўлены ў 1951 г. заслужаным артыстам БССР Ул. Шахмарам, гэты твор трынаццаць разоў у рэпертуар тэатра. Ён быў паказаны ў Архангельску, Іванае, Яраслаўлі, Раставе-на-Дакі, Шуйі, Шчэрбакове, Барысаве.

Шкаваля вобразы стварылі ў гэтым спектаклі артысты І. Сайкоў, А. Барсукона, М. Дзясніца, А. Генералаў, В. Глазав, І. Валочнін.

У оперы «Паяны» выступалі майстры мастацтва Саюза ССР і краін народнай дэмакратыі — народны артыст ЦСРР П. Амранашвілі, салісты Сафіяўскага опернага тэатра К. Георгіева і Д. Уаўнаў.

У 50-тым спектаклі галоўная партыя выканана М. Дзясніцаў, А. Дольскі, Ул. Глазав, А. Барсукона і С. Плевін. Дыржыраваў І. Абрамсі.

«Нашай нівы». Ён падаў яго разгорнутым і я прычытаў? Чуюсь гул? — Гэта сумны, маркотны лясун

Пачынае няголасна граць: Пад рукамі яго, нявяселючы сум, быдтам тысячы крэккі налягнутых струн, Танкавольныя сосны звяняць...

Мне спадабалася. У бліжэйшы дзень у мяне з'явіліся ўзяты ўсё той жа шафіры невялікія, у зеленаватых вокладах кніжкі, некаторыя надрукаваныя ланішчым шрыфтам. Гэта былі стараы выданні — кніжкі першых беларускіх пісьменнікаў. Так я пазнаёміўся з беларускай літаратурай, пра існаванне якой не меў да гэтага ніякага ўяўлення. З гэтага часу я стаў пастаянным чытачом «Нашай нівы».

З нашых «беларускіх» размоў запаміналася, як адночы Максім прачытаў мне свой цудоўны верш «Слуцкія ткачыхы». Максім вызначваў адной вельмі характэрнай для яго асаблівасцю — да людзей, якія хоць чым-небудзь звярнулі на сябе яго увагу, ён падыходзіў проста і адрэаў некалькі вяртальных, Максім умеў знаходзіць у самай прастай, іныя раз зусім не мудрагелістай душэўнай гаспадарцы суб'ектнасці самае для іх абодвух важнае і патрэбнае. І гэта зараз жа і міждвойлі дазваляла чалавеку паказаць самае каштоўнае, чалавечнае, што ў ім было. Максім умеў у вельмі кароткі час стаць бліжэй да людзей, зусім не падобных на яго.

У мяне доўгі час захоўвалася два пісьмы-паштоўкі Максіма. На вялікі жаль, абодва яны прапалі, і не па май вине. Адносілася яны, трэба думаць, да 1916 г. Змест адной з іх та добра памятаю. У ёй, між іншым, была такая фраза: «Уладзімір Уладзіміравіч усё па-старому, па-бываламу». У. У. Белавусаву быў выкладчыкам лацінскай мовы ў нашай гімназіі. У той час яму было гадоў п'яцьдзесят з лішнім. Гэта быў вельмі адукаваны чалавек. Ён добра ведаў не толькі старажытныя, але і новыя ўрапейскія мовы. Жыў ён адзінка і аласобна. Гэта быў чалавек неажыццёвай мары, і гэтую мову доўго ён не пакарэлі і ніхто, не імкнучыся і не лічычы магчымым тако-небудзь выправіць, Уладзімір Уладзіміравіч быў чалавекам надзвычайнай дакладнасці. Паставіць дзвойку для яго было спраўдальна пакутай, ён іх станіў у радкіх выпадках. Зрабіць вучню заўвагу для яго было амаль немагчыма, і калі які-небудзь бамбана, падняўшы нагу, разваліўся на парце, настаўнік, крхну аджуну-

Старонкі ўспамінаў

З часу, пра які я збіраўся расказаць, мінула больш сарака год. Натуральна, памяць ужо не захавала шмат чаго, часам вельмі важнага і значнага. Але некаторыя факты, падзеі, дэталі прыгадваюцца вярзана і прасяцця на паперу.

Максім Багдановіч у той час, калі мы вучыліся ў старэйшых класах Яраслаўскай гімназіі, быў мне, дзі ўсёй нашай сям'і, вельмі блізкі. Бываў ён у нас, у нашай вялікай кватэры ля Пятніцкага спуска на Волгу, разам два-тры на тыдзень, не радзей, і заўсёды прыносіў якія-небудзь кніжкі. Мы жылі ў нізкім, першым паверсе тогташняга мурванага дома. Крхну ступіла фігура Макавіча з кніжкам пад пахай, які праходзіў міма нашых акон, запаміналася вярзана. Кнігі ён мне насіў заўсёды і, напэўна, амаль усё багацце бібліятэкі Адама Ягоравіча, яго бацькі, перабываў у мяне.

Упершыню я убачыў Максіма на шырокай мармуровай лесвіцы гімназіі, дзе мне нехта яго паказаў. У гэты дзень пайшлі ў нашым класе размовы, што прыхаў нейкі навічок з Ніжняга, але што будзе ён вучыцца не ў нашым, а ў паралельным класе. Першае, што кінулася ў вочы і вельмі запомнілася ў Максіме, — не зусім звычайны выгляд гімназіскага касцюма. Курткі і штаны ва ўсіх гімназістаў былі з добрага сукна і заўсёды захоўвалі «першапачатковую» форму. Касцюм жа Багдановіча аўна сваёй работы, папшты з нечага хутэй падобнага на мультам, меў не зусім бездарны выгляд.

Чутка аб тым, што навічок вельмі начытаны і «во» як ведае літаратуру, зараз жа дайшла да нашага класа. Некаторыя даўно ўжо насіліся з думкай арганізаваць літаратурны самаудкаваўшчы гурток. Запрасілі, вядома, Багдановіча. Звычайна гэтыя гурткі пачыналіся і заканчваліся выданнем часопіса. Але тут пра часопіс чамусьці гаворка не зашла, і з гуртка нічога не атрымалася. Больш і не збіраліся. Пасля гэтага першага пачаў школу Максім зайшоў да мяне. Затым пачаў у мяне бываць усё часцей і часцей. Агульным нашым ітарарсам аказалася літаратура, асабліва паэзія. Зборнік вершаў «Руская муза», які некалькі разоў выдаваў Мельшнін, заўсёды ляжаў у мяне на сталае. «А вось вы паслухайце, Додзінька», — пачынаў Мак-

сім, перагортваючы зборнік і чытаючы што-небудзь не такое ўжо вядомае з Майкава, Фета, Цюгчава.

У сувязі з саракагоддзем з дня смерці М. Багдановіча Праўленне Саюза пісьменнікаў Беларусі і Інстытут літаратуры імя Я. Купалы звярнуліся да асоб, якія ведалі паэта, выступілі ў успамінах.

Ніжэй друкуем успаміны Д. Д. Дзявольскага—сёбра М. Багдановіча па Яраслаўскай гімназіі.

сім, перагортваючы зборнік і чытаючы што-небудзь не такое ўжо вядомае з Майкава, Фета, Цюгчава.

Тыя гады былі часам «новай паэзіі», яна цалкам і без якіх-небудзь падраздзяленняў называлася «дэкадэнтскай». У гэтую рубрыку уваходзіў і Аляксандр Блок, якога мы тады не ўмеў лічыць адрозніваць ад іншых. Максім любіў чытаць голаша «Выхожу я в путь, открытый взором». І ў асаблівым выразам казав: «Бууд слухаць голас Русы п'яной, нечэватъ под крышей кабака».

Выкладчык рускай мовы А. М. Лебелзев арганізаваў некалькі гімназіі літаратурны вечар. Рэфэрат аб сучаснай рускай паэзіі напісаў і чытаў Максім. Рэфэрат быў невялікі, але ў якасці ілюстрацыі аўтар прыводзіў шмат вершаў сучасных паэтаў. Чытаў ён вершы нядрэна, і вялікую цікавасць, асабліва пачаў XIX стагоддзя, ведаў напамінаць. Памяць у яго была рэдкая, — прачытаўшы два, самае большае тры разы вялікі верш, ён ужо добра яго запамінаў.

Жылі Багдановічы заўсёды недалёка ад гімназіі. Кажу «заўсёды», таму што бацька яго часта мяняў кватэры, але ўсе яны аказваліся ў тым жа раёне Лясной пляцоўкі. Чамусьці кожная кватэра была ў адрэаўным доме і на першым паверсе. Я захоўдаў да Максіма рэдка і не надолга. Максім з малодшым сваім братам Левам заўсёды жылі ў асобным і светлым пакоі. Абстаноўка самая скупая — два жалезныя ложка, два крэслы і перад аком вялікі, самы просты стол. Лева бок стала — Максіма, на ім названыя беларускія слоўнікі Насовіча, правы — Лёва. Лева з графіяльнай дошкай у руках раішае залачыні: ён быў вельмі зольным матэматыкам.

У нас жа Максім знаходзіў тое, чаго яму, вядома, вельмі не халала, — утулі-

нась. У сярэдзіне снежня на калядныя канікулы прыязджаў з Масквы мой брат Вяня, тады студэнт-медык. Пасля вяснярыны з Максімам садзіліся за шахматы. Гэта была не звычайная цаха, скаінзтраваная гульня; усё час чуліся воклічы і рогат. Ні ў таго, ні ў другога не было ні слоўку, ні голашу, але яны ўсё час спыялі, асабліва Максім. Рыхтуючыся зрабіць ход, Максім зацягваў: «Самовары мелі красной не боится верболовца», і далей, стухаючы ў тахт кулаком па калене і сталу:

Пуговица, вища, вища.
Ля бутон, тон, тон,
Баранина, нина, нина,
Ля мутон, тон, тон!

І гаварыў: «Не, Ванечка, у вас нічога з гэтага не выйдзе, нічога не выйдзе». Сярод блізкіх знаёмых людзей сарамліваць яго знікала, але сярод незнаёмых ён рабіўся вельмі сарамлівым. З-за гэтага ён ніколі не бываў на вечарах у гімназіі. Пайсці туды для яго было проста немагчыма, а на які-небудзь танцавальны вечар і ўвечы не было, таксама як гуляць увечары на будывары, — звычайным месца прагулак гімназістаў і гімназістак.

Мы з ім выходзілі іныя раз вясною на набярэжную Волгі, але заўсёды на маладую ідзе частку, і хазілі там ля парохных прыстаней ад карэкты Пятра і Паўла, дзе пачыналася набярэжная, і да Вазьдзіжскага спуска.

У 1910 г. з'явілася ў нашай сям'і маленькая чароўная істота, наша першая плямёнчыца — Вераніка. Для Максіма яна адрэаў жа стала не менш блізкай, чым для нас усіх. Ён заўсёды размаўляў з ёю, прыне вядлікі заапаўшчы атлас з малюнкамі зяброў. Гэтыя зяброў яна «падоўгу разглядала, седзячы на сваім высокім крэселку і, калі прыходзіў Максім, гаварыла глыбокім шпэнтам: «Максім прыйшоў». Мая мамі расказвала некалькі разоў, што вост Вераніка ёй спаць не дае, так рана прычынаецца. З гэтага поладу яго напісаны вершы, чатыры радкі яго захаваліся ў памяці, таму што лістак з ім, напісаны Максімам, я хаваў у яго зборніку «Вянок»:

Ели, Роночка, ты ветанен спозаруку
Или спать не будешь по ночам...
Позову я к тебе большую амку,
Этой амке Роночку отдам.

ПОСПЕХ СПЕКТАКЛЯ

Тэатр оперы і балету паказаў 50-ты спектакль оперы Італьянскага кампазітара Р. Леанкавала «Паяны». Пастаўлены ў 1951 г. заслужаным артыстам БССР Ул. Шахмарам, гэты твор трынаццаць разоў у рэпертуар тэатра. Ён быў паказаны ў Архангельску, Іванае, Яраслаўлі, Раставе-на-Дакі, Шуйі, Шчэрбакове, Барысаве.

Шкаваля вобразы стварылі ў гэтым спектаклі артысты І. Сайкоў, А. Барсукона, М. Дзясніца, А. Генералаў, В. Глазав, І. Валочнін.

У оперы «Паяны» выступалі майстры мастацтва Саюза ССР і краін народнай дэмакратыі — народны артыст ЦСРР П. Амранашвілі, салі

Як мы прапагандуем навукова-атэістычныя веды

Раённым Доме культуры, калгасныя і сельскія клубы, Слонімскага раёна Гродзенскай вобласці вядуць вядучую культурна-асветную работу. Асабліва важнае значэнне ва ўмовах нашай раёна набыла навукова-атэістычная прапаганда, накіраваная супраць рэлігійных забобонаў у сявломасці тых людзей, якія ў іх ішчы вераць.

Раёны аддзел культуры прымяняе разнастайныя формы гэтай прапаганды. У раёне ёсць 20 сельскіх лектарскіх груп, якія аб'ядноўваюць 168 лектараў. Каля 30 з іх спецыялізуюцца па прыроднаадукацыйна-навуковай і навукова-атэістычнай тэматыцы. Усяго год сельскага насельніцтва за мінулы год працягнула 225 лекцыяў, на якіх прысутнічала больш 16 тысяч чалавек.

Актыўнае слухачоў на лекцыях вядуць і дарослыя калгаснікі, і моладзь з вядомай увагай слухаюць лектараў і задаюць ім разнастайныя пытанні, на якія атрымліваюць навукова-абрунтаваныя адказы.

У саўвесе «Слонімскі» кандыдат медыцынскай навук тав. Куніцкі працягвае лекцыю «Атамная энергія і ўжыванне яе ў сельскай гаспадарцы». У раённым Доме культуры і ў калгасе «Бальшавік» лекцыя «Выкарыстанне атамнай энергіі ў мірных мэтах» выклікала цікавасць. Ленінградскага палітэахімічнага інстытута, кандыдат тэхнічных навук тав. Біндлер. Цікавай была лекцыя ўрача тав. Герасімава—«Сон і снабачанне, якую ён прычытаў у раённым Доме культуры, у калгасе імя Дзяржынскага, «Дзесяць год уз'ядання БССР» і ў Жыровіцкім сельскім Доме культуры.

Мясцовыя лектары таксама актыўна выступаюць перад насельніцтвам. Вывучаючы лекцыі, прычымтаны тав. Кацэва—«Марксізм і ленынізм аб рэакцыйнай сутнасці рэлігіі», «Навуковыя прадабачні і рэлігійныя забавоны», настаўнікам М. Парфёвым—«Пабудова сонечнай сістэмы» і «Касмічныя планеты», яны пелогогі—актыўныя прапагандысты атызму. Напрыклад, Б. Булгака працягвае ў Азярыцкім сельскім Доме культуры лекцыю «Рэлігійныя абрады і іх сутнасць», тав. Юргеніч і Казілевіч у Жыровіцкім сельскім Доме культуры—«Што такое рэлігія», «Як унікала вера ў бога», тав. Чыгрын у Вялікакаракоўскай сельскай бібліятэцы—«Як унікала жыццё на зямлі», тав. Сініцкі і тав. Волытаў у клубе калгаса «Маладая гвардыя»—«Пабудова сусвету і паходжанне калідаў». Заслужаная настаўніца БССР Н. Быкоўская працягвае ў калгасе імя Дзяржынскага цыкл лекцыяў аб палітэахіміі і сутнасці рэлігіі, куды ўваходзіць тэма: «Што такое рэлігія», «Калі і чаму з'явілася рэлігія», «Як з'явіліся вера ў адзінаго бога», «Рэлігія ў эксплуатацыйным грамадстве», «Рэлігія ў БССР як перажатак мінулага».

Чыталіся і інструкцыйныя лекцыі на чатырохдзённых семінарах і нарадах клубных і бібліятэчных работнікаў.

Але, нажаль, да чытання лекцыяў не прыцягта ўсе інтэлігентныя раёна, здольная да гэтай работы. Недастаткова ўдзельнічаюць у навуковай прапагандзе медыцынскія работнікі, аграномы, заатэхнікі і іншыя спецыялісты.

Не ўсе лектары маюць належную кваліфікацыю, і гэта часта адбываецца на якасці іх лекцыяў. Культработнікам раёна патрэбна сістэматычная і высокакваліфікаваная дапамога з боку аддзяленняў рэспубліканскіх арганізацый, якой яны амаль не атрымліваюць.

У нашым раёне праводзіліся таксама вечары на навукова-атэістычныя тэмы: у раённым Доме культуры, у Сасноўскім, Мясішчынскім, Мільчанавіцкім сельскіх клубах, у Халдзевіцкай, Вялікакаракоўскай, Яраўскай сельскіх бібліятэках і іншых установах. «Рэлігія—ворак навукі», «Чытайце, вывучайце кнігі на прыроднаадукацыйна-навуковай тэме», «Атамная энергія і яе ўжыванне ў мірных мэтах», «Гэтыя тэмы гэтых вечароў».

Шкада, калі ў такіх вечароў адсутнічаюць метадычныя распрацоўкі і таму клубным работнікам цяжка іх арганізоўваць.

Культасветустановаў нашай раёна праводзіць таксама вечары пытанніў і адказаў, гутаркі, кніжныя і ілюстрацыйныя выставы, арганізоўваюць куткі навукова-атэістычнай прапаганды, чытаюць ўголос навукова-атэістычнай літаратуры, паказваюць антырэлігійныя кінафільмы.

Вечары пытанніў і адказаў адбыліся ў вясні клубных і бібліятэчных. Асабліва цікава яны праходзілі ў раённым і Жыровіцкім дамах культуры 15 і 16 студзеня. Ініцыятарамі і арганізатарамі гэтых вечароў бы-

лі актывісты дамоў культуры, раёнай бібліятэкі і аддзялення таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. Вечары былі добра разаркаванымі. За пяць-шэсць дзён да іх усяды сталі шчыты з праграмай вечара. Было разаслана 800 друкаваных запрашальных білетаў. Перад кожным кінасеансам у Слоіме і ў Жыровічах гледачам нагадвала аб вечары светлавая газета. Вельмі актыўна праішоў вечар у Жыровічах, дзе прысутнічала 450 слухачоў, сярод іх нямала веруючых. Прышлі і мясцовыя царкоўнікі. Была задана вялікая колькасць розных пытанняў, напрыклад: «Ці вечнае жыццё?», «Як сучасная навука тлумачыць паходжанне жыцця?», «Што такое калідэя?», «Чаму вучыць дзесяць запаведзей?», «Што такое багітэі і чым яны адрозніваюцца ад праваслаўных і католікаў?», і многа іншага. Лектары Н. Быкоўская, Т. Кацэва і М. Куліковіч сістэматызавалі ўсе пытанні на групы. Атрымаліся як быццам тры самастойныя тэмы: «Што такое рэлігія і як яна ўзнікла», «У чым адрозненне праваслаўнай партыі ад каталіцкай?», «Адлісны камуністычнай партыі да рэлігіі». Адказвалі лектары на пытанні больш дзвух гадзін, але ўвага прысутных не зменшалася на працягу ўсяго гэтага часу. Вечар закончыўся паказам кінафільма «Айцэн Сергія».

Такія ж вечары былі праведзены ў Шылавіцкім сельскім клубе, у Азярыцкім сельскім Доме культуры і ў іншых месцах. Праўда, мы не змалгі правесці іх ва ўсіх нашых культасветустановах.

Часта ў нашай прапагандыскай рабоце гутаркі і чытанні ўголос індывідуальнай і групнай. Гэтую форму работы асабліва зручна ўжываць на кутках, якія яшчэ ёсць у нашым раёне. Гутаркі і чытанні на антырэлігійныя тэмы ахвотна да мінулы год больш пачыталі калгаснікі, вядома, гэтага мала. Хто верыць у бога, адной гутаркі не стане атэістам. Атэістычную прапаганду неабходна вешці сістэматычна.

Многа розных выставак атэістычнага зместу ў бібліятэках, клубах і дамах культуры. Тут і кніжныя і ілюстрацыйныя выставы, і куткі навуковай прапаганды. Цікавыя тэмы выставак у Слонімскай гарадской бібліятэцы «Праблема міжпланетных зносінаў», «Ці ёсць жыццё на іншых планетах?», «Чытайце навукова-атэістычную літаратуру», «Сон і снабачанне ў святле вучэння Паўлава».

Разам з тым трэба адзначыць тое, што слаба бібліятэкі раёна прапанаваюць прыроднаадукацыйна-навуковую і навукова-атэістычную літаратуру сярод чытачоў. Так, у іх кніжным фондзе кніг з гэтай тэматыкай менш дзвух а папалінай тысячы. А выдаваліся яны чытачам за леташні год толькі каля дзвух тысяч разоў.

Мала трапіла ў Гродзенскай канторы кінапракату да нас кінафільмы на антырэлігійныя тэмы. За 1957 г. нашы калгаснікі прагледзелі толькі сем такіх кінакарцін: «Дзяўчына з вытокаў жыцця», «У цэнтры Арктыкі», «Авадзень», «Жужоўкі» і інш. Кінасеансы суправаджаліся адпаведнымі лекцыямі і гутаркамі і карысталіся вялікім поспехам. Гэта сведчыць, што такія фільмы на вёсцы вельмі патрэбны.

Работнікі культасветустановаў нашай раёна добра ўсведамляюць, што ў іх рабоце яшчэ шмат недахопаў і імкнучы іх выправіць.

Пры раённым аддзеле культуры створаны атэістычны савет у складзе дзесяці чалавек. Ён зацвердзіў план мерапрыемстваў па паліпашыню атэістычнай прапаганды на студзень-сакавік бягучага года.

Каб пазбавіцца недахопаў у рабоце, нашым культасветустановам патрэбна дапамога абласных і рэспубліканскіх арганізацый. Добра было б, каб бібліятэкары і кінагадальцы арганізацыі ўдзельнічалі пры падборы літаратуры і патрэбна навукова-атэістычнай прапаганды. Рэспубліканскі Дом народнай творчасці не павінен забывацца пра атэістычныя тэмы пры складанні рэпертуару для мастацкай самадзейнасці. Рэспубліканскаму метадычнаму кабінету неабходна распрацаваць метадычны матэрыял для лекцыяў па біялогіі, прыроднаадукацыйна і атызму. Беларуская кінастудыя павіна выпускаць больш антырэлігійных фільмаў, бо цяпер іх амаль няма.

Ю. ЧАПАНАЎ, загадчык Слонімскага раённага аддзела культуры.

У Саюзе пісьменнікаў БССР

Пачаліся справадачна-перавыбарчыя сходы творчых секцый Саюза пісьменнікаў БССР.

Надаўна адбыўся сход секцыі трыоз. Старшыня секцыі Я. Брыль, робячы справаздачу аб рабоце, адзначыў, што на секцыі абмяркоўваліся раманы «Калі зліваюцца ракі» П. Броўкі, «Крыніцы» І. Шамякіна, «Світанне» А. Чарнышэвіча, апавяданні Я. Скрыгана і І. Науменкі, апысьні Я. М. Сергіевіча. Члены секцыі прынялі актыўны ўдзел у рабоце рэспубліканскай нарады-семінара маладых празаікаў.

Ул. Карпаў сказаў аб тым, што 1957 год быў для беларускай прозы годам павароту да надзейных тэм сучаснасці, голдам, у які павялічыліся многія новыя творы. Ён гаварыў аб апавеснях А. Кулакоўскага, М. Паслядовіча і Р. Сабаленкі, аб раманах Т. Хадкевіча «Даль палаява» і апавяданнях Я. Скрыгана. Думкамі аб кампазіцыі раманаў Т. Хадкевіча «Даль палаява» і М. Лынькова «Векапомныя дні» падзяліўся І. Шамякін. Аб неабходнасці падагуліць вопыт беларускай прозы, якая за апошнія гады значна вырасла і ўзбагацілася цікавымі творамі розных жанраў, гаварыў П. Броўна. У сваім выступленні І. Мележ выказаў думкі крытычнай заўвагі аб прапагандзе беларускай літаратуры, у прыватнасці прозы, па раёнах.

У абмеркаванні работы секцыі прынялі ўдзел А. Кулакоўскі, А. Асіпенка, Т. Хадкевіч, Р. Сабаленка, Ул. Бойна.

Работа бюро секцыі прозы прыманана здавальняючай. Выбарны новы склад бюро секцыі: Я. Брыль, М. Гамолка, Ул. Карпаў, А. Кулакоўскі, І. Науменка, Р. Сабаленка, Т. Хадкевіч (старшыня).

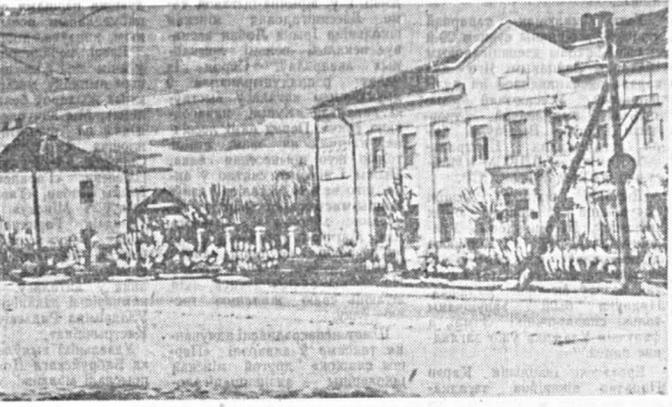
«Прыродзе дзіцяці ўласціва імкненне да ірыка, незвычайнага, незвычайнага».

Незвычайным і ірычным у нас у Саюзе ўзляецца тое новае, што стварае рэвалюцыйная энергія рабочага класа. Вось на гэтым неабходна замацаваць увагу дзяцей, гэта павіна быць галоўнейшым матэрыялам іх сацыяльнага выхавання. Але аб гэтым трэба раскаваць, гэта трэба паказаць таленавіта, умела, у формах, якія лёгка засвойваюцца» (М. Горкі. «Аб літаратуры»).

У гэтых горкаўскіх словах вызначаны вельмі важныя асаблівасці і задачы дзіцячай літаратуры. З іх вынікае, што кажа жыццё і спраў саўвесага чалавека — будаўнік камунізма — найпершая тэма кнігі для дзяцей: выхоўваць падрастаючае пакаленне здольным паспяхова працягнуць справу бацькоў — найпершая задача дзіцячай літаратуры.

«Эдзі Агняцет. Твае таварышы. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1957».

Зімовыя вечарам

У ДАВЕДНІКУ «Заходні край», выданага паўвека назад, ёсць упамінанне пра мястэчка Лагойск, што за сорок кіламетраў ад Мінска. Упамінанне вельмі скупое: 150 хат вышэйшася дзвух тракт, ёсць царква, карчма. У студзень лагойска да Лагойска немагчыма. Дарога замесна. На Мішчане гэта месца называюць мядзведжым кутком.

Мы адправіліся ў Лагойск некалькі дзён назад. Хоць за наш вечар намёў двухмясячнага турбу—ад Камароўскіх развілі камфартабельныя аўтобусы, ішлі ў Лагойск праз кожную гадзіну. Гэта значыць—на працягу дня іх было дванаццаць. Мы паехалі к канцу дня. Праз гадзіну былі ў раённым цэнтры.

Хутка змаркавала. То тут, то там успыхвалі ірыкі электрычнага агні ў дамах жыхараў ва ўстановах, на вуліцах. Працоўны дзень закончыўся. І мы вырашылі паглядзець, як адпачываюць працаўнікі Лагойска—былога мядзведжага кутка.

У бібліятэку пачуць збірацца праз гадзіну дзве—наведаміла загадчыца Надзея Талкачова.

Першыя наведвальнікі прыходзяць у чытальны зал (здымак № 2). Тут цёпла і ўтульна. А самае галоўнае—многа часопісаў, газет, брашураў на розныя тэмы. У гэтым залі наведвальнікі асабліва цікавіцца выбарчай літаратурай.

У вас ёсць брашура «Саўвесага дэмакратыя—дэмакратыя вышэйшага тыпу?»—пыталеца наведвальнік Т. Жыбуць.

А мне «Саўвесага дзяржава»—дзціціца Кастрычніка».

Калі ласка, ёсць і тая і другая,—Талкачова падае брашуры.

Другія наведвальнікі прыходзяць паглядзець выставку «Справа Леніна жыве і перамагае». На ёй многа фотадымаў і тэкстаў.

Сёння з вечара ў чытальнай зале наведвальнікаў менш, бо ў кіназале дэманструюцца новы мастацкі фільм «Мы пасябравалі ў Маскве». Аб фільме многа чулі работнікі арцелі «40 год Кастрычніка» Майя Новікава і Фаіна Геро.

Пойдзем,—прапаганда Майя Сяброўкі накіроўваюцца да кіназале, Па дарозе да іх далучаецца работніца

райпрамкамбіната Рая Жакевіч. Дзяўчаты ўзялі білеты (здымак № 3).

Гаворачы пра наведвальніцкае кіно, трэба сказаць і аб кіназале. Гэта горадская жыхараў Лагойска. Ён знаходзіцца ў новым будынку Дома культуры. Тут прыгожае фойе, глянцелыя зала на 410 месца, добрыя крэслы, стацыянарная кінастудыя. Дэманстрацыя карцін на горняк, чым у сталічных кіназале. За апошні час жыхараў Лагойска прагледзены фільмы «Сестры», «Вогненныя вёскі», «Намы суседзі», дзве серыі «Ціхага Дону» і інш.

Кіно—не адынае месца адпачывання працоўных Лагойска! Рабочыя пракамбіната Геналей Халдзееў і Барыс Дрозд запісаліся ў духавы аркестр, які працуе пры Доме культуры. І хача сёння няма рэпетыцый, сёбры прышлі ў клас, каб вывучыць ноты і самастойна рыхтавацца да выступленняў (здымак № 4).

Затое сёння займаецца харавы гурток. Праўда, не ўсе юнакі і дзяўчаты прышлі на заняткі—у хоры ўдзельнічаюць 32 чалавекі. Рэпертуар самадзейных артыстаў вялікі. Але больш за ўсё яны любяць спяваць песні «Леніна, звышды з табоў», «Рэчыца», «Ой, шуміць лясны зялёны», «Сяража» і інш. Кіруе гуртком мастацкі кіраўнік Дома культуры Васіль Марозаў (здымак № 5).

Уршце, не ўсе любяць удзельнічаць у мастацкай самадзейнасці. Георгій Грушаў любіць лепшым адпачываннем чытанне мастацкай літаратуры. Ён, як і дзве тысячы другіх аматараў кнігі, рэгулярна наведвае хатні абанемонт бібліятэкі. Асабліва любіць Грушаў творы беларускіх пісьменнікаў. У яго абанемонт значыцца «Глыбокая плынь», «Міколка-паравоз», «Дрыгва», вершы Купалы, Панчанкі, Куляшова. Многа чытаюць лабарантка санстанцыі М. Кавалева, цясляр райкамунгаса Г. Халдееў. На некалькі дзён прыехала ў Лагойск па справах Э. Грынгаўз. Яна таксама прышлі ў бібліятэку, каб узяць кнігу (здымак № 6).

Наш фотакарэспандэнт не здолеў павіваць ва ўсіх месцах, дзе адпачывалі пасля працоўнага дня жыхараў Лагойска. Трэба дадаць, што добра правалі час і тыя, хто прышоў на агітпункт, які знаходзіцца ў памяшканні школы-дзсяцігодкі. Там кожны

ны дзень наладжваюцца лекцыі на розныя тэмы, прагледзены тэлепрадак. Дарэчы, тэлевізары ў Лагойску—не навіна. Яны ўсталяваны ў кватэрах бухгалтара база «Загатэбжэ» Селеха, урача Касоўскага, шаўца Куціцкага, у арцелі «40 год Кастрычніка» і ў іншых месцах.

Прыязджаюць у Лагойск і артысты. Толькі за апошні месяц тут далі канцэрты Дзяржаўная харавая капела БССР, Беларускай драматычнай тэатр, артысты фільма-

Весела вечарамі ў раённым цэнтры. Тэкст І. Сямёнава. Фота Ул. Крука.

Тут заўсёды ажыўлена

На цэнтральнай вуліцы Гарадка Віцебскай вобласці ўвагу прыцягвае домік з блакітнай перадачай. Гэта дзіцячая бібліятэка—любимае месца адпачывання гарадскіх школьнікаў.

Тут заўсёды ажыўлена, кожны можа атрымаць добрую кнігу, паслухаць цікавую гутарку. Кніжны фонд бібліятэкі дае магчымасць задаволіць інтарсы дзяцей розных узростаў.

Адначасова з камплектаваннем кніжнага фонду бібліятэка вядзе работу і па яго ахове. Пры бібліятэцы працуе гурток «Сябры кнігі», які складаецца з актыўна чытачоў. Члены гуртка займаюцца рамонтам кніг, зборам кніг у чытачоў, якія трымаюць літаратуру звыш тэрміну.

Апроч вучыў, актыўнымі чытачамі бібліятэкі з'яўляюцца настаўнікі, піянердзяткі, выхаванцы дзіцячага дома, дашкольнікі. Усяго бібліятэка абслугоўвае звыш тысячы чытачоў.

Работа дзіцячай бібліятэкі цесна звязана з вучэбна-выхаваўчай дзейнасцю школы. Добра была падрыхтавана і з вялікім поспехам праішла канферэнцыя чытачоў «Сельскія піянеры і камсамоль-

цы—удзельнікі ў вялікай і ганаровай калгаснай працы».

Бібліятэка ўмела прапагандаваць літаратуру пра Кастрычніцкую рэвалюцыю. З вялікім поспехам праішоў раённік «Вары з камуністаў прыклад». На раённіку дзеці сустрэліся з удзельнікамі Кастрычніцкай рэвалюцыі—былым настаўнікам, цяпер пенсіянерам Ф. Трушніным, які раскаваў дзецям аб сустрэчы з Ул. І. Леніным, і пенсіянерам тав. Гольдвасарам, які раскаваў аб цяжкім жыцці дзяцей у царскай Расіі і аб рэвалюцыйных падзеях у Гарадку.

Цяпер бібліятэка сумесна са школай раёна рыхтуе канферэнцыю чытачоў: «Партыю нашу яны стваралі»—аб бальшавіцка-рэвалюцыйных дзеях.

У памяшканні бібліятэкі—добрая кніжная выстаўка, плакаты, якія раскаваюць аб рэвалюцыйных падзеях 1917 г.

Усю работу бібліятэка праводзіць у цеснай сувязі з настаўнікамі школ раёна, з райкамкам камсамола.

О. НОТКІНА, бібліятэкар Віцебскай абласной бібліятэкі імя Ул. І. Леніна.

Прадавец Марыя Багушэвіч

Любоў і цікавасць да кнігі ў Марыі Багушэвіч нарадзіліся яшчэ магчыма, тады, калі яна была ў школьным бібліятэчным гуртку. Ёй заўсёды было прынята займацца бібліятэкара, выдаваць сваім таварышам кнігі і часопісы, поўныя пудоўных апавяданняў аб мужных людзях.

Праўда, тады яна і не думала, што рэалізаваць кнігі стане яе асноўнай работай.

І вось перад намі малды прадавец кніг Марыя Багушэвіч. Кіраўнікі раённай гандлёва-адукацыйнай арганізацыі ракамундуць яе як майстра свід-

справы, які спраўнага працаўніка культурнага фронту.

Многім дзецям, што прадаваць кнігі—вельмі проста: стой сабе за прылаўкам, бярэ грошы і падавай літаратуру. Гаворыць Марыя Багушэвіч,—але на самай справе гэта даўжэ не так.

У шчырай гутарцы Марыя раскавае, як многа трэба ведаць прадачу, каб поўнасна задавальняць попыт пакупніка на кнігу. Іму ў першую чаргу трэба вывучыць усю літаратуру, якую ён прадае. А дасягнуць гэтага можна толькі тады, калі сам многа

чытаеш, знаёмішся з водгукамі, рэцэнзіямі, змешчанымі ў газетах і часопісах.

Чытае Марыя Багушэвіч многа—дзіцячыя творы саўвесага і замежных пісьменнікаў—класіку, навіні мастацкай літаратуры.

Размова наша праходзіла ў новым культаму на вуліцы Леніна. Нас часта перабівалі пакупнікі, і нібы пацярпаўшы свае словы, Марыя беспамылкова знаходзіла ў непатрабаваных пакупцаў сродкі для падарышка на фармаў і колеру вокладак кнігі імяна тую, якую ў яе прасілі.

«Прыродзе дзіцяці ўласціва імкненне да ірыка, незвычайнага, незвычайнага».

Незвычайным і ірычным у нас у Саюзе ўзляецца тое новае, што стварае рэвалюцыйная энергія рабочага класа. Вось на гэтым неабходна замацаваць увагу дзяцей, гэта павіна быць галоўнейшым матэрыялам іх сацыяльнага выхавання. Але аб гэтым трэба раскаваць, гэта трэба паказаць таленавіта, умела, у формах, якія лёгка засвойваюцца» (М. Горкі. «Аб літаратуры»).

У гэтых горкаўскіх словах вызначаны вельмі важныя асаблівасці і задачы дзіцячай літаратуры. З іх вынікае, што кажа жыццё і спраў саўвесага чалавека — будаўнік камунізма — найпершая тэма кнігі для дзяцей: выхоўваць падрастаючае пакаленне здольным паспяхова працягнуць справу бацькоў — найпершая задача дзіцячай літаратуры.

«Эдзі Агняцет. Твае таварышы. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1957».

«Эдзі Агняцет. Твае таварышы. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1957».

падаючы кнігі пакупнікам, працягвала яна свой расказ.—Гэта таму, што мы ніколі не адмаўляем наведвальнікам. Калі няма неабходнай для яго літаратуры, мы прапануем іншую. Калі ж пакупнік не шукае на сваім жадаанні, мы робім заказ на кніжную базу або ў іншыя магазіны.

Марыя Багушэвіч працуе прадацом кніг толькі год, але горада палюбіла яго прафесія.

Мік. СВЯКЛО.

г. Сідзель, Гродзенскай вобласці.

— У нас заўсёды людзі,—

Вершы для дзяцей

Добра, што нашы пісьменнікі следуюць гэтаму завету заснавальніка сацыялістычнага рэалізма.

Добра, калі ў кнізе для юнага чытача бачым імкненне пісьменніка раскрываць высокае харавое свабоднай працы ў нашым грамадстве, прыываць дзецям любоў да працы, каб не раслі яны лядкамі і беларучкамі. Менавіта такое імкненне ёсць у новым зборніку Эдзі Агняцет «Твае таварышы». Перад юным чытачом са старога зборніка паўстаюць вобразы працаўнікоў—нашых сучаснікаў, чымі рукамі ствараюцца багаці краіны, упрыгожваецца наша жыццё, пераўтвараюцца гарады і вёскі. Вось будаўнік Кузьма Сяпаніч—ра

НАШ КАЛЕНДАР

Джон Галсуорсі

Споўнілася 25 год з дня смерці Дж. Галсуорсі. Нема патрэбы напамінаць біяграфію пісьменніка і вобраза, якія адлюстраваны ў манументальных сагах-раманам, удалых апавяданнях і вострых драмах Усе гэтыя творы адвядваюць адуе аўтара — маляваць цэлыя пласты чалавечага жыцця. Менавіта таму Галсуорсі набыў сабе папулярнасць у нашага чытача і гледача. Яго дэвізам было: «Пісаць павінен толькі той, каго хваляюць вялікія агульначалавечыя і сацыяльныя праблемы». Вось чаму на яго кнігі выміраў увага А. М. Горькі: «...працэс вымірання і крушэння несакрушальных Фарсайтаў па-майстэрску намаляваны Галсуорсі...»

Пісьменнік-гуманіст Галсуорсі выкараваў супраць тых форм жыцця, якія калечыць прыроду чалавека, выступаў супраць вайны. Галсуорсі не быў паслядоўны ў сваіх поглядах і буржуазная ідэалогія ўчэпіста трымае яго ў руках. Аднак ён вызначаўся ў сіле рэалістычнага мастацтва і сам памнажаў яго каштоўнасці.

У той час, калі англійскую літаратуру літаральна загалілі ўсялякія «зімкі», Галсуорсі процістаяў ім. Ён заняў значнае месца ў літаратуры, які буйнейшы рэаліст і напачатку той бліскавай школы англійскага рэалістаў, якіх так высока цаніў Маркс.

Аднак Галсуорсі не толькі працягваў класічныя традыцыі англійскага рэалістычнага раману XIX стагоддзя, але і ўзбагаціў іх, свядома аб'явіўчы і ажыццяўляючы вучобу ў рускага рэалізма. У з'яўдзі пад назвай «Слаўці» некалькіх раманістаў, у шэрагу гутарак і, што за ўсё важней, у сваёй мастацкай практыцы Галсуорсі прадэманстравалі сваю прыхільнасць да Талстога «як неперасуднага апавядальніка, лепш за якога ніхто іншы не зможа даць больш неспасрэднага адчування рэальнага жыцця». У зацкавалася Галсуорсі да Льва Талстога трэба бачыць перш за ўсё далучэнне да таго мастацкага металу геніяльнага рускага пісьменніка, які Ленін назваў крокам уперад у мастацкім развіцці ўсяго чалавечства. Знак творчасці Галсуорсі ў тым і заключаецца, што яна супрацьстаяць многім моцным рупліцам усялякіх «зімаў», якія адляваюць рэалізм, які нешта «старомоднае».

Творчасць такіх сучасных англійскіх пісьменнікаў, як А. Кронін, Г. Грын і А. Копад — абнавіліца на некаторыя істотныя заваяванні Дж. Галсуорсі. Гэтыя пісьменнікі супрацьстаяць ажаццэнню Олдаса Хакслі і Эўліна Во; яны, як праўдзівыя бытапісальнікі, рыхтуюць чытачоў да ўспрымання раману прагрэсіўных пісьменнікаў Джэка Ліндсэя і Шона О'Кэйсі, Джэймса О'Дрыда і Гіна Томаса.

Як піша А. Карцін, «большая частка англійскага народа не паддаецца хлуслівым утварам вялікай масы декадэнцкіх і іншых пісьменнікаў-антырэалістаў Англіі і Амерыкі» («Іностранныя литературы» № 1, 1958).

Літаратура крытычнага рэалізма на Захадзе дае нам вельмі многа для пазнання буржуазнага грамадства. Менавіта таму чытаюцца і пераважаюць, пераключаюцца і ставяцца на сцэне творы Джона Галсуорсі — выдатнага пісьменніка-рэаліста.

Д. ФАКТАРОВІЧ.

ПІСЬМО З МАСКВЫ

На чыгуначных шляхах мостава таварных вагонаў. Відзач прываказальны пабудовы...

Гэта малюнак таварнай станцыі, выкананы вучнем 20-й мінскай школы дзевяцігоднім Віктарам Зайцавым. Яго акварэль экспанавалася на адзінаццатай Усеаюзнай выстаўцы выяўленчай творчасці дзяцей. Выстаўка была арганізавана Цэнтральным Камітэтам ВЛКСМ і Міністэрствам культуры СССР.

Дыханне вялікага жыцця адчуваецца ў творах юных мастакоў. Васымітадова Уладзімір Мядзведзеў з Вільнюса адлюстравалі ўзлятаючую ў космас ракету. «На Мескід» так называў ён свой малюнак. Нядаўна былі запущаныя толькі спадарожнікі Зямлі, а фантазія Уладзіміра ўжо заглядае далей.

Ерванскі школьнік Карэн Палазан і цівявіца загадкавым шостым мацерыком. Ён прыслаў акварэль «Антарктыка, станцыя «Піянерская». Тэма наўдзяна міжнароднага фестывалю прысвечана выдатна акварэль адзінаццатагадовай масквічкі Галіны Жалынкавай.

Здзіўляе на выстаўцы разнастайнасць сюжэтаў. Праца калганікаў, будаўніцтва, школьныя заняткі, барацьба за мір, шматлікія падзеі ў жыцці краіны — усё знаходзіць адлюстраванне ў творах дзяцей. Шмат назірліваці праявілі дзеці і ў лірычна-бытавым тэме. Дзесцігадовае мінскае школьніца Ірына Лобан экспанавала некалькі вельмі прывабыных акварэляў. Сарод іх павак разрадуцываваня ў друкаваным каталагу выстаўкі акварэль «Купілі навагоднюю ёлку». Перад намі леснічаныя клетка, на якой стаіць толькі што прынесена ёлка. Ліжы і зімовае святло ў акне, што вельмі ўдалася дзевяцінаці-мастаку, ствараюць адчуванне халоднага зімовага дня. Магчыма таму асабліва ўтульнасцю поўніцца гэтая пелла левіна новага дома.

На ёй мы бачым дзяцей, якія вітаюць сваю жаданую госцю — ёлку.

Шмат неспасрэднаці адчування таксама ў акварэль «Першы снажок» другой мінскай школьніцы — адзінаццатагадовай Фаіны Беековай. Дзеці вельмі неспасрэдна гледзячы, і я чула, як разглядаюць акварэль, яны гучна гаварылі адзін другому:

— А снег усё ж падае. Глядзі, праўда, падае!

Так, снег сапраўды падае! Фаіне ў яе акварэль ўдалася адлюстравач і прыдуміць. Яна ва ўсім — і ў тым жа, як спачоўна чытае тата вясючу на вуліцы газету, і ва ўтульнаці, з якой мамы візюць у калысцы і на саначках малую, у вяселі дзяцей, якія бунра радуюцца першаму снажку, і ў пабудаванні новага дома, у якім, напэва, добра жыццёца.

Дзеці любяць родны горад, у якім яны жывуць (у далейшым выпадку маем на ўвазе юных жыхароў беларускай сталіцы). Мы адчуваем гэта, гледзячы на акварэль «Круглая плочка ў Мінску» Барыса Свірыда. «Мой дом» Яўгена Елісеева, «Гаралскі пейзаж» Ірыны Лобан, «Таварная станцыя ў г. Мінску» І.Б-гадовага Генадзія Гаркунова, «Мост праз раку» Васымітадова Сяргея Жураўлева. Апошняя акварэль таксама разрадуцывавана ў каталагу. Цікавы на кампазіцыі лакачыны малюнак Уладзіміра Радзевіча «У дзень Кастрычніка».

Удзельнікі выяўленчага гуртка Бабурыскага Дома піянераў прыслалі малюнак, які адлюстравач рэвалюцыйнае мінулае нашай краіны: акварэль «Падрыхтоўка да Вялікага Кастрычніка» Уладзіміра Мілеўскага і «Сустрач са старым камуністам» Віктара Панявіна.

Разглядаючы малюнак дзяцей, асабліва малодшага ўзросту, радуюцца неспасрэднаму, вельмі своеасабліваму вырашэнню тэмы і арганічнаму адчуванню прыгожых калірвых спалучэнняў. Гэтымі якасцямі

Юныя таленты краіны

з якой мамы візюць у калысцы і на саначках малую, у вяселі дзяцей, якія бунра радуюцца першаму снажку, і ў пабудаванні новага дома, у якім, напэва, добра жыццёца. Дзеці любяць родны горад, у якім яны жывуць (у далейшым выпадку маем на ўвазе юных жыхароў беларускай сталіцы). Мы адчуваем гэта, гледзячы на акварэль «Круглая плочка ў Мінску» Барыса Свірыда. «Мой дом» Яўгена Елісеева, «Гаралскі пейзаж» Ірыны Лобан, «Таварная станцыя ў г. Мінску» І.Б-гадовага Генадзія Гаркунова, «Мост праз раку» Васымітадова Сяргея Жураўлева. Апошняя акварэль таксама разрадуцывавана ў каталагу. Цікавы на кампазіцыі лакачыны малюнак Уладзіміра Радзевіча «У дзень Кастрычніка».

Удзельнікі выяўленчага гуртка Бабурыскага Дома піянераў прыслалі малюнак, які адлюстравач рэвалюцыйнае мінулае нашай краіны: акварэль «Падрыхтоўка да Вялікага Кастрычніка» Уладзіміра Мілеўскага і «Сустрач са старым камуністам» Віктара Панявіна.

Разглядаючы малюнак дзяцей, асабліва малодшага ўзросту, радуюцца неспасрэднаму, вельмі своеасабліваму вырашэнню тэмы і арганічнаму адчуванню прыгожых калірвых спалучэнняў. Гэтымі якасцямі

Творчая сувязь з чытачом

Чарвеньская раённая бібліятэка мае вялікі вопыт на прапагандае кнігі. Толькі за мінулы год яна правяла 11 літаратурных вечароў і канферэнцый чытачоў.

У вызначаны гадзіны памяшканне Дома культуры было поўна людзей. Сюды сабраліся пераважна пажылтыя людзі. Гэта былі чытачы, за плячымі якіх былі вялікі жыццёвы вопыт і не адна сотня прачытаных кніг класічнай літаратуры.

Як звычайна, канферэнцыю чытачоў адкрыла загадчыца раёнай бібліятэкі С. Жданова, а затым яна прадставіла слова самім чытачам для размовы з аўтарам. Тут выступалі чытачы розных узростаў і розных прафесій. І. Рудава, Л. Мельніцаў, настаўнік В. Кавалёў, які прыехаў у раёны цэнтр на канферэнцыю за семнаццаці кіламетраў, і іншыя гаварылі аб цікавых вобразах камуністаў і камсамольцаў у рамане, аб дружбе народаў і

аб шчырым каханні малых людзей, аб моцных і слабых баках рамана.

У заключэнне выступіў аўтар рамана. Ён расказаў прысутным, які яму дазволілася шукаць сваіх герояў кнігі, вывучаць жыццё і побыт літоўскіх і латышскіх калянікаў, гутарыць з многімі людзьмі.

Чытачы засталіся задаволены такой творчай размовай з пісьменнікам. Яны пацвілі новае вершны, якія чытаў сам аўтар. Ад імя прысутных выступіў сакратар райкома партыі А. Дубавец, які падзякаваў П. Броўку за прыезд у іх горад.

Пятрэў Броўка пасля канферэнцыі, па просьбе настаўнікаў і вучняў, выступіў з чытаннем сваіх твораў у беларускай і рускай сярэдніх школах горада.

Такія творчыя сустрачкі пісьменнікаў з чытачамі — вельмі карысная форма прапаганды кнігі.

А. КЛІМОУСКІ.

У НАШЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ СЯБРОУ

ПЛАНЫ БАЛГАРСКИХ ПИСЬМЕННИКОВ

Орган Союза болгарских писателей — газета «Литературный фронт» эмскала ў першым і другім нумарах за 1958 г. навагоднюю анкету. Выдаючы праязкі, паэты, крытыкі дзеляцца сваімі творчымі планами, выказваючы думкі адносна метад сацыялістычнага рэалізма.

Старэйшы пісьменнік Людміл Стянаў піша, што ў 1958 г. ён будзе працаваць над завяршэннем раману «Дзяцінства, юнацтва і вайна». У аснову яго накладзены асабісты ўспаміны, а таксама грамадзкая падзеі 1892—1918 гадоў. Аўтар спадзяецца таксама закончыць п'есу «У бой за свабоду» — аб жыцці вядомага балгарскага паэта Хрыста Бочева і пачаць раман аб антыфашысцкім руху.

У 1958 г. напішучы новыя творы і іншыя балгарскія праязкі. Над раманам аб барацьбе пралетарыята Сафіі ў трыццатых гадах будзе працаваць Арманд Барух. Георгі Караляваў мэркуе закончыць трэцюю частку раману «Звычайныя людзі». Аповесць для дзяцей «Вясёлы паход» піша Цвятан Ангелуў. Дзімітр Талеў у першыя дні новага года здасць выдавецтву «Народна культура» першую кнігу гістарычнага раману «Самуіл».

У творчых планах балгарскіх літаратараў значнае месца займаюць навукова-крытычныя працы. Георгі Цянеў і Стаян Каралеў будучы працаваць над «Гісторыяй балгарскіх літаратуры», якая рыхтуецца Літаратурным інстытутам Балгарскай акадэміі навук. Апрача таго Г. Цянеў працуе над даследаванням «Пачатак і развіццё крытычнага рэалізма ў балгарскай літаратуры», а С. Каралеў — над кнігай артыкулаў і нарысаў «Майстэрства праязкі». Г. Дзімітраў-Ташкін рыхтуе зборнік «Алітэра і дыскусія», які выкарае ворагаў марксісцка-ленінскай эстэтыкі і металу сацыялістычнага рэалізма.

Многія балгарскія пісьменнікі будучы працаваць над пераказамі твораў братаў літаратуры. Так, Блага Дзімітрава перакалае знапепа А. Мікеніева «Пан Талдуш». Младзін Ісееў працягне работу над «Выбранымі вершамі» А. Блока. Вядома паэтка Елісавета Баграва рыхтуе кнігу пераказаў першай зарубежнай паэтыкі. Цікавае балгарскіх літаратараў да братніх краін праўдзівых таксама і ў такім жанры, як нарыс. Младзін

ЛІТАРАТУРА ЧХАСЛАВАКІІ, 1958 г.

Творчымі планами на старонках свайго органа «Літаратурны навіны» дзеляцца чэхаславацкія пісьменнікі. У навагоднюю анкету яны асабліва падкрэслівалі думку, што асноўны аб'явазак літаратараў сацыялістычных краін — стварэнне асабістых сучасніка, героя новабудуляў і кааператывных падеў. Такія творы напішучы ў 1958 г. П. Бояр і М. Флорыян. У. Шафранж і Т. Свагатулж. Ваўлаў Лаціва закончыць п'есу «Каменная слава», якая прысвечана Празе і яе жыхарам. Вядомы пісьменнік Ян Мараш закончыў кнігу «Ніж-

нішкі ўдар» — аб жыцці спартсменаў.

Пачав з гэтым чэхаславацкія пісьменнікі ўдзяляюць вялікую увагу паказу — мінулага свайго народа, яго барацьбы за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, яго лепшых сцяноў і дачок. Так, Францішак Козік будзе працаваць над кнігай аб Яне Амосе Каменскім, у якой хоча паказаць гэтага асветніка ўсебакова — у працы і асабістым жыцці. Тэмай свайго эпопеі Ваўлаў Каплікі абраў рэвалюцыйны падзеі, пачынаючы ад канца XVII стагоддзя да 1848 года. Аўтар адзначае ў анкетце, што ён расказавае аб барацьбе заняволага чэшскага народа супраць ін-

шаземных захопнікаў, супраць эксплуатацараў дзеля таго, каб чытачы «маглі параўнаць мінулае з сучасным, каб яны пачувалі, што ў жыцці народа, як і ў жыцці аздзікі, нічога не гварэ даўна» Іозэф Секе-ра стварэе раман-хроніку аб чэхаславацкіх добраахотніках у Чырвонай Арміі 1918—1920 гг. Тэма барацьбы з фашызмам распрацоўваецца Янам Отчанаўшакам і Карэлам Пташнікам.

Аб сваіх творчых планах на старонках «Літаратурны навіны» паведамляюць таксама чэхаславацкія паэты, крытыкі, дзідзьячы пісьменнікі.

Сельская бібліятэка Кітаа

З гутарак з сялянамі можна пераканацца, што яны добра разбіраюцца ў літаратуры, асабліва ў мастацкай. Так, напрыклад, сівы дзядок Чжан гаворыць, што ў класічных творах «Троіцтва» Ло Гуаньчжуня і «Рачныя завадзі» Шы Най-аня можа — выразная, апісанне — сістэма, сюжэт — цікавы. Гэтыя кнігі прымушаюць чытачоў задумвацца. «Шкада, што ў некаторых сучасных раманам усё адразу так ясна, што чытаць ўжо больш няма аб чым і думаць», — гаворыць сяляне. Папулярныя і любімыя ў Кітаі творы вядомага пісьменніка Чжао Шу-лі Чытач Сунь гаворыць, што Чжао Шу-лі добра ведае жыццё і побыт сялян, валодае вы-

сокім майстэрствам і ўмее скарыстаць другарудных герояў твора, каб зрабіць жывымі гаюльня вобразы.

Вялікая роля бібліятэкі ў пашырэнні культурына кругавядаў чытачоў. Бібліятэка — вострая зброя палітычнай прапаганды і агітацыі срод сялян. Жыхары вёскі любяць сваю бібліятэку і збіраюцца ў бліжэйшы час пашырыць яе памішканне.

Значныя сельскія бібліятэкі ў культурнай рэвалюцыі краіны вельмі вялікае. З кожным днём знікаюць і развіваюцца яны ў вёсках народнага Кітаа.

Па матэрыялах «Веньбао» («Літаратурнай газеты»).

Для настаўнікаў і вучняў

Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва Міністэрства асветы БССР зааказана забяспечыць шматлікую армію вучняў, настаўнікаў і студэнтаў педагагічных інстытутаў і педуагучыліц рэспублікі вучэбна-метадальніка, даведначай, нагляднай і іншай літаратурай.

Тэматычны план выпуску літаратуры ў 1958 г. прадугледжвае выданне 289 назваў агульным тыражом 11 263 тысячы экзэмпляраў. Характэрная рыса плана — ўключэнне вялікай колькасці арыгінальных работ мясцовых аўтараў.

Да пачатку новага навучальнага года выдавецтва выпусціць 86 назваў падручнікаў тыражом 5939 тысячы экзэмпляраў, у тым ліку 11 падручнікаў па палітэаічычнаму навучанню. Вучні VIII—IX класаў упершыню атрымаюць на беларускай мове дапаможнікі па машыназнаўству, асновах пачатковага курсу, асновах жыццязнаўства і ішн., а вучні X класаў — дапаможнік па электратэхніцы.

Запланавана выданне трох новых падручнікаў для пачатковай школы. У замен раней існаваўшага падручніка па чытанню ў трэцім класе выйдзе падручнік «Роднае слова» — кніга для чытання па беларускай мове ў трэцім класе рускіх школ і «Кніга для чытання па рускаму языку ў IV класе беларускіх школ».

Некалькі гадоў запар выдавецтва плануе выпуск новых падручнікаў па беларускай літаратуры для сярэдняй школы. Аднак навуковыя супрацоўнікі Інстытута літаратуры імя Я. Купалы Акадэміі навук БССР В. Барысенка, В. Івашыні, Ю. Пішыркоў і Н. Перкін, якім даручана напісанне гэтых падручнікаў, зацікавілі працу. У бягучым годзе падручнікі будучы выданы толькі пробнымі тыражамі. Пасля шырокага абмеркавання іх у друку і на нарадах настаўнікаў, гэтыя кнігі на 1959—60 навучальны год будучы выданы масавымі тыражамі.

Значнае месца ў плане выдавецтва займаюць падручнікі і дапаможнікі для педагагічных інстытутаў і педуагучыліц. Карэным чынам перапрацавана і выйдзе ў свет другое выданне кнігі Н. Гурскага, М. Булахава і М. Марчанкі «Граматыка беларускай мовы, марфалогія, частка I», а таксама новы падручнік «Беларуская мова, сінтаксіс, частка II» гэтых жа аўтараў.

Навуковыя супрацоўнікі Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа Акадэміі навук БССР падрыхтавалі да выдання дапаможнікі для студэнтаў-філолагаў ВДУ «Нарысы па гісторыі беларускай мовы» і «Курс сучаснай беларускай мовы, сінтаксіс, частка II». Вялікую цікавасць для студэнтаў і выкладчыкаў ВДУ ўяўляюць кнігі Т. Юргелівіча «Нарысы сучаснай беларускай мовы з гістарычнымі каментарыямі» і кніга В. Вольскага «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма». У бягучым годзе выйдучы свет «Хрестаматыя па старажытнай беларускай літаратуры», у якой сабраны некаторыя летапісы, жыццёвая літаратура, а таксама творы К. Тураўскага, Г. Скарыны, В. Цяпінскага, аніанімы і іншыя творы старажытнай літаратуры.

В. РУДАКОУСКІ, рэдактар вучэбна-педагагічнага выдавецтва БССР.

Дзёнік мастацтва

Канцэрт французскай скрыпачкі

У канцэртах мінае пазнаёмліва з яркім і самабытным талентам скрыпачкі Мішаль Оклер, вітаючы ў яе асабе выдатную прадстаўніцу французскага выканаўчага майстэрства.

Творчае аблічча гэтай таленавітай скрыпачкі прыцягвае высакароднай манерай выканання, незвычайнымі размахам і тэхнічнай свабодай. Цудоўныя гукавыя якасці спалучаюцца ў яе выкананні з бліскучасцю і змястоўнасцю. Побач з мастацкім талентам, гэта вынік выдатнай школы, якую прайшла Мішаль Оклер — вучаніца вядомых майстроў скрыпачнага ігры Цібо і Каменскага.

Вучыцца іграць на скрыпцы яна пачала з шасці год. Пасля заканчэння Парыжскай нацыянальнай кансерваторыі М. Оклер атрымала вышэйшую ўзнагароду — першую прэмію, а праз некаторы час заваявала перамогу на Міжнародным конкурсе скрыпачоў і піяністаў імя Маргарыты Лонг і Жака Цібо, заняўшы ў гэтым складаным спаборніцтве першае месца. У апошнія гады Мішаль Оклер многа выступае як на радзіме, так і за яе межамі. Яна гастралявала ў Бельгіі, Германіі, Грцыі, Італіі, Фінляндыі, Югаславіі, ЗША, краінах Паўднёвай Амерыкі. І ўсюды вялікі поспех суправаджае яе канцэрты.

Уменнем знаходзіць своеасаблівае гучанне для твораў розных аўтараў, прадуманасцю выканання скрыпачка пераконвае слухача ў праўдзівасці свайго трактовкі нават такіх твораў, якія маюць традыцыйнае тлумачэнне. Гэта да тымчасова і санаты Франка, і расподы «Цыганка» Раверя і канцэрта Чайкоўскага.

Наўрад ці забудзе хто са слухачоў другую частку канцэрта Чайкоўскага, дзе кожны гук усё саргаты глыбокім паучэннем і ў той жа час усё гэта было так проста і неспасрэдна. А побач з канцэртам Чайкоўскага зачыраваўла расподыя Раверя «Цыганка» — захвалюючы па складанасці і рытмічнаму багаццю твор. Яго рамантычнае ўнізсласць было перададзена з вялікай натхненнасцю і паэтычнасцю. Акварэльная тонкасць фарбаў і паучыць формы ў саначе Дзёбусі, індывідуальная своеасаблівае адцення ў творах фантастычных танцаў Штакгоўтча і танцаў Мішаль, строгае і адначасова ініцыятыўнае раскрыццё вобразаў санаты Франка — усё гэта прагучала з імацыянальнасцю, вельмі шырока, цэлага, з натхненнем і ўпэўненасцю. Бездакорна адліфаваная тэхніка ў выкананні Мішаль Оклер робіцца непрыкметнай, яна арганічна адвядзена з музычнымі вобразамі. І ўсё ж трэба адзначыць, што роўнасць, лёгкасць штыроў, поў-

ны, моцны і глыбокі гук (скрыпачка іграе на цудоўным інструменце Годаніні), выклікалі захваленне слухачоў. Дастаткова ўспомніць філігранную дакладнасць пры вялікім тэмпе ў «Вечным руху», коду «Цыганкі», першую частку і фінал скрыпачнага канцэрта Чайкоўскага. Крыху пазней і без звычайнай упэўненасці дырыжыраваў канцэртам Чайкоўскага В. Дуброўскі. Хацелася б большага кантакту паміж салісткай і аркестрам.

Яркае, аптымістычнае і натхненнае мастацтва Мішаль Оклер сустрала гарачае прызнанне мінчан. «Я вельмі рада і шчасліва, што выступаю ў СССР», — сказала Мішаль Оклер, дзелячыся сваімі ўражаннямі ад сустрачкі з мінскімі слухачамі. — Я ўпершыню ў вашай краіне і літаральна расцудлена тым цёплым і шчырым прыёмам, які мне аказалі савецкія слухачы. Хочацца горада і падзякаваць за гэта».

Т. ДУБКОВА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у сераду і суботу.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, наменіска гаюльня рэдактара — 3-25-25, аддзела літаратуры — 3-22-04, аддзела мастацтва — 3-24-62, аддзела культуры — 3-21-53.

Друкарня імя Сталіна